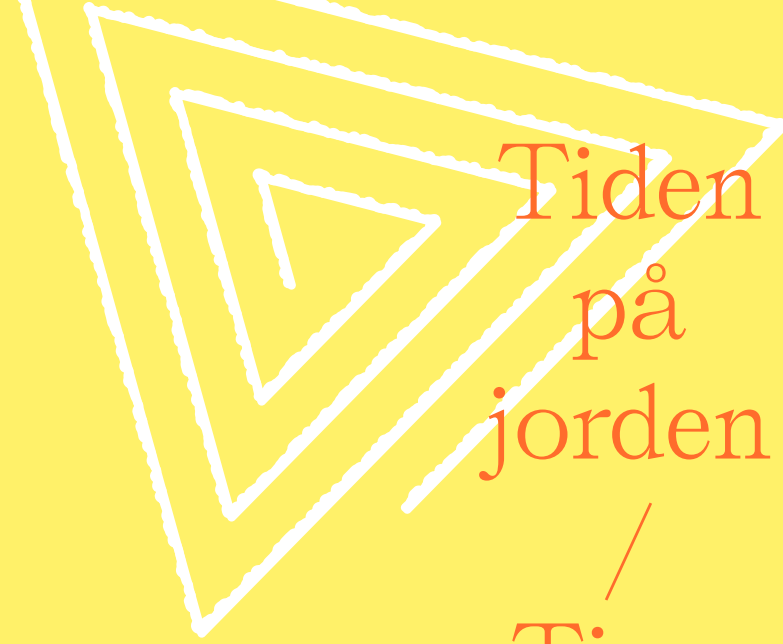

Luleåbiennalen 2020:

Tiden
på
jorden
/
Time
on
Earth

SV

21.11.2020—14.02.2021

Foto Tommy Tommie

Innehåll

Luleåbiennalen 2020: Tiden på jorden	4
Karta Luleå	10
Vävda sånger	12
Luleå	
Luleå konsthall	15
Norrbottens museum	41
Galleri Syster	45
Vita Duvan	51
Teaterhögskolan	56
LTU	60
Boden	
Havremagasinet länskonsthall	64
Storforsen	79
Arjeplog	
Silvermuseet	82
Malmberget	
Välkommaskolan	88
Korpilombolo	
Nattfestivalen	105
Info	108

Luleåbiennalen 2020:

Tiden
på
jorden
/
Time
on
Earth

21.11.
2020

14.09.
2021

Luleåbiennalen sprider sig över den vidsträckta regionen Norrbotten. Den här gången genomförs biennalens utställningar och konsthändelser i Luleå, Boden, Malmberget, Storforsen, Arjeplog och Korpilombolo: i en evakuerad skola, i en kyrka, på ett silvermuseum, i konsthallar, i ett före detta fängelse och på regionens länsmuseum. Luleåbiennalen är en internationell biennial för samtidskonst, där globala och hyperlokala perspektiv förenas i platsspecifika situationer. Förutom ett tiotal utställningar inkluderar 2020 års upplaga ett turnerande litteraturprogram, dramatik, radio och en online-baserad journal.

Luleåbiennalen 2020 tar grepp om den spekulativa frågan om vad "realism", som begrepp, paradigm och konstnärlig-ism, skulle kunna betyda idag. De inbjudna konstnärerna berättar genom sina verk om verkligheter relaterade till samhälleliga system: Byråkrati, massmediala logiker och industriell infrastruktur; men de föreslår också inbrott som utmanar

och kastar omkull dessa rådande ordningar: genom strejken, psyket, skådespelet, magin och inte minst konsten själv.

Realismens tidsaxel sträcker sig från artonhundratalets andra hälft till nittonhundratalets första. Dess mångsidiga projekt bottnade i en generell vilja att porträttera samhället som det i verkligheten tedde sig i sin råhet, vardaglighet och med de orättvisa system som det innefattar. Realismen framträdde å ena sidan som estetisk konvention men framförallt vad beträffar de nya motivvärldar som nu uppkom inom konsten. Det realistiska projektet företrädde inledningsvis av en intellektuell borgarklass men kom senare också att involvera konst och litteratur där arbetarklassen tog plats som agens och tema, denna senare period med påfallande politisk udd som ofta benämns som social realism eller socialistisk realism.

När vi nu blickar tillbaka mot realismens tradition och placerar den i en urartad samtid, är det utan fasta tyglar

eller skyldigheter gentemot historien. Vad vi återbesöker är *en konstnärlig ambition*: att försöka få världen att framträda som hel. I detta konstnärliga arbete uppdagas ett mod besläktat med galenskap. En hämningslös akt som innebär att ge sig i kast med det omöjliga – att foga ihop en splittrad värld och ge den mening. I små och stora exempel tecknar biennalens konstnärer perspektiv på egna ordningar av världen.

I samarbete med Statens konstråd och curator Edi Muka utvecklar biennalen en utställning i utställningen under namnet *Vävda sånger*. I projektet väcks frågor om något så konkret som jorden vi vandrar på och hur vi lever våra liv på den. Här presenteras både befintliga och nyproducerade verk, som dyker upp i biennalens olika utställningar och på offentliga platser i Norrbotten.

Den realism som gestaltas på Luleåbiennalens olika scener rör sig ofta långt bort från en avbildande eller dokumentär tradition. Istället framträder verkligheten

i verken som ett slags teater, iscensatt, besjungen, förfrämligad och inte sällan helt absurd. Kanske kan dessa skådespel hjälpa oss att ompröva realismens innebörd och vår faktiska agens – under vår tid på jorden.

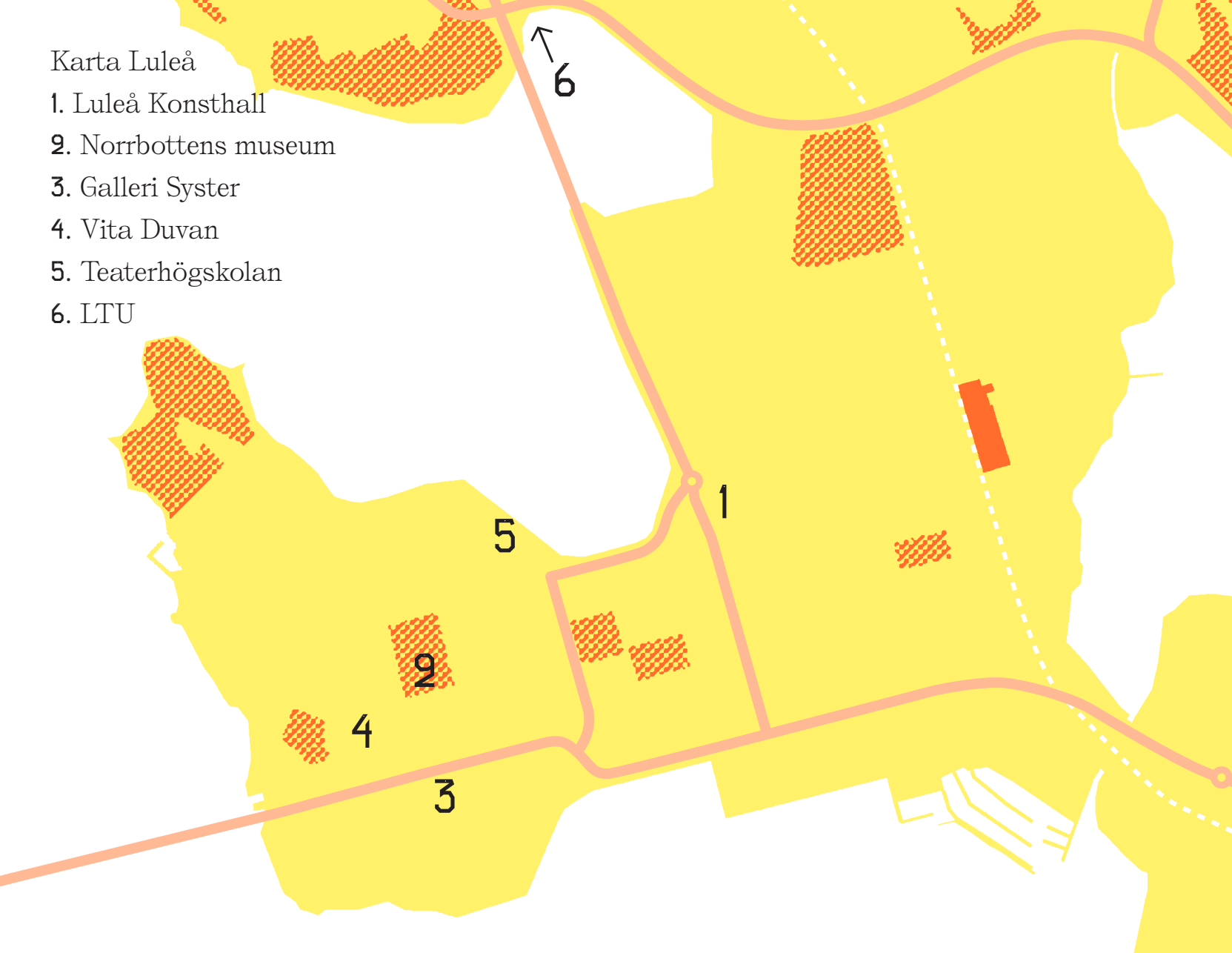
Karin Bähler Lavér, Emily Fahlén
och Asrin Haidari, curatorer
Luleåbiennalen **2020**

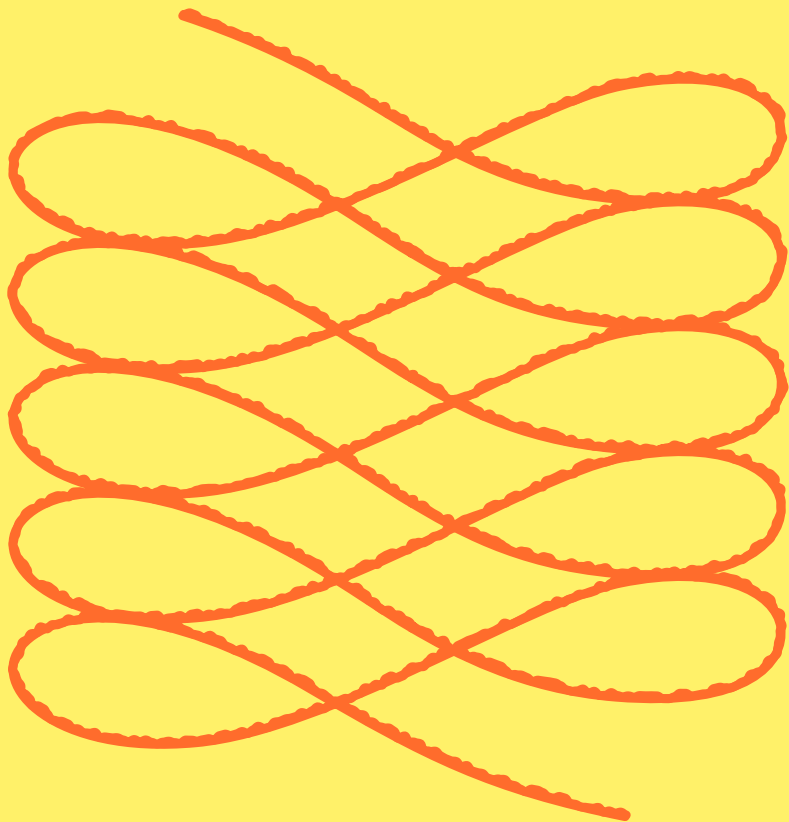
Konstfrämjandet

Luleåbiennalen **2020** är ett projekt inom organisationen Konstfrämjandet Norrbotten. Folkrörelsernas Konstfrämjande står sedan **2017** som huvudman för Luleåbiennalen. Sedan **1947** har Konstfrämjandets uppdrag varit ”konst för alla” och huvuddelen av verksamheten har genomförts i de olika distrikten runt om i landet. Lokalt engagemang och delaktighet har varit grunden för allt arbete, men metoderna och analyserna har förändrats genom historien. Under de senaste åren har Konstfrämjandets uppdrag framförallt handlat om att omfördela resurser och kunskap för att främja konstens tillgänglighet. Det är i mötet mellan gräsrotsrörelser, ideellt och etablerat konstliv som Konstfrämjandet arbetar för en konst vars innehåll och kvalitet definieras av många. Konstfrämjandet är en partipolitiskt obunden organisation som finns i hela landet och består av olika medlemsorganisationer och distrikt. Distrikten ser olika ut, men förenas i ett starkt konst- och samhällsintresse. Medlemmarna är olika folkrörelser, till exempel studie- och fackförbund, och andra intresseorganisationer.

Karta Luleå

1. Luleå Konsthall
2. Norrbottens museum
3. Galleri Syster
4. Vita Duvan
5. Teaterhögskolan
6. LTU

Vävda Sånger

En programlinje i samarbete med
Statens konstråd

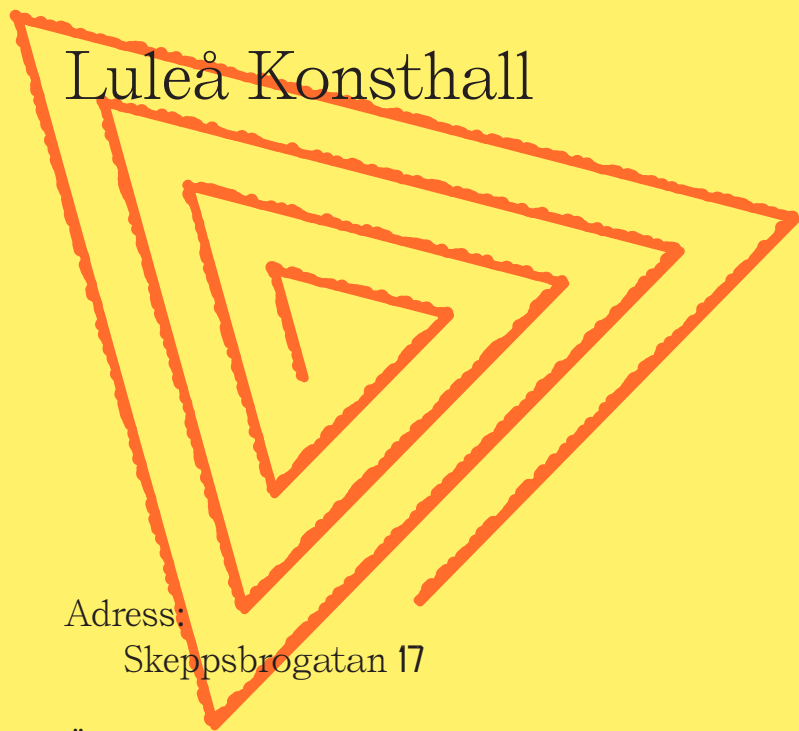
Vävda sånger är en programlinje curerad av Edi Muka i dialog med Karin Bähler Lavér, Emily Fahlén och Asrin Haidari. Den dyker upp i biennialens olika utställningar såväl som på offentliga platser i Norrbotten.

Vävda sånger väcker frågor om något så konkret som jorden vi vandrar på och hur vi lever våra liv på den. Jorden som på en gång hårbärgerar en profan och en magisk symbolik, en materialiserad grund både för helighet, liv och död, rakt under våra fötter. På olika sätt ger sig projektet i kast med att upphäva en västerländsk logik där det magiska perspektivet separerats från det vardagliga livets nivå. Det vänder örat mot jorden och lyssnar till de muller, trauman och sånger som därigenom väcks till liv.

På Välkommaskolan i Malmberget sammankopplas denna linje med ett lokalt landskap och en rämmande jord som följer av gruvindustrins verkningar. Skolan har redan evakuerats och kommer strax efter utställningens slut att rivas.

I det före detta fängelset Vita Duvan i Luleå får vi delta i en sonisk installation om sångens sammanbindande kraft kopplat till den kvinnohistoria som platsen inrymmer. På Luleå konsthall möter vi historien om en enigmatisk trollkarl och hans förmultnade trollerifabrik, vilken jorden just nu håller på att uppsluka, i Jokkmokks utkant. På Luleå tekniska högskola och vid den storslagna Storforsen tar vi del av skulpturala former gjorda av näver som spränger ur marken och dess inneboende berättelser. Mot biennalens slut presenteras ett koreografiskt verk där jorden lovsjungs i en vild sammandrabbande ritual av kroppar, växter och vätskor.

Luleå Konsthall

Adress:
Skeppsbrogatan 17

Öppettider:

Tis	12-16
Ons	12-19
Tor	12-19
Fre	12-16
Lör	12-16
Sön	12-16

För öppettider under julhelgen
besök biennalens hemsida

Konsthallen är biennalens största utställningsplats och ligger i Kulturens Hus i Luleå. Byggnaden inrymmer förutom konsthall även stadsbibliotek, restaurang, konsertsal, café och konferensutrymmen. Huset, som ritades av Tirsén & Aili Arkitekter, stod klart **2007** och är centralt beläget vid Luleås norra hamn. I konsthallens tre gallerier visar Luleå-biennalen sin mest omfattande utställning med **14** konstnärer.

Konstnärer:

Entrén: Chto Delat?

Galleri 1: Ingela Johansson,
Charlotte Posenenske,
Cara Tolmie & Susanna Jablonski,
Isak Sundström, Tommy Tommie,
Måns Wrangé

Galleri 2: Apostolos Georgiou,

Iris Smeds, Mats Wikström

Galleri 3: Aage Gaup,

Didem Pekün med KHORA

Balkongen: Erik Thörnqvist

Chto Delat?

Perestroika Songspiel.

Victory over the Coup, 2008

HD Video

I *Perestroika Songspiel. Victory over the Coup* befinner vi oss mitt i ett centralt skede under den sovjetiska perestrojkan, efter segern över den kupp som ämnade återställa sovjetkommunismen, den **21 augusti 1991**. Just denna dag, full av oöverträffat folkligt uppbåd, verkade det som om demokratin slutligen vunnit i det nya Ryssland, och att folket själva skulle kunna bygga upp ett rättvist samhälle från grunden.

Verket är uppbyggt likt ett antikt drama: dess persongalleri består av en kör och fem hjältar. Hjältarna är typiska karaktärer alstrade under denna era, var och en med sin specifika vision om hans eller hennes roll i historien: en demokrat, en affärsman, en revolutionär, en nationalist och en feminist. De agerar och de drömmer. De analyserar sina handlingar och sin plats i systemet, och sina visioner för Rysslands ännu outstakade politiska väg. Kören, det personifierade historiska medvetandet, kommenterar situationen och hjälper oss att läsa mellan raderna. Kören faller moraliska utlåtanden om våra hjältar och förutspår deras framtid, som om den betraktade handlingen från nutiden.

Filmen analyserar den specifika sammansättning av krafter och idéer som var verksam under detta ytterst avgörande historiska skede. Den kritiserar på samma gång en politisk naivitet som visar oss det svåra i att enas kring en gemensam framtid. I sina Songspiels återupptar Chto Delat? metoder Bertolt Brecht utvecklade i sina episka pjäser, och skapar på så vis en samtida form av dialektisk film.

Konstnärskollektivet Chto Delat? [Vad bör göras?] bildades **2003** i St. Petersburg i Ryssland och består av en arbetsgrupp av konstnärer, kritiker, filosofer och författare från St. Petersburg, Moskva och Nizhny Novgorod.

Ingela Johansson

*Silvertunga, den stora
gruvstrejken 1969–70, 2020*
Trekanalig video

”Vi kan resonera även om det är skymning, för här har vi sett varandra i mörkret. Vi har stundtals haft det mörkt, men nu har vi träffat varandra i Kiruna i Svappavaara i Malmberget. Vi står eniga i skymningen!”

Den **9** december **1969** utbröt den stora gruvarbetarstrejken i Malmfälten i Norrbotten. Den omfattade **4800** gruvarbetare vid LKAB: s gruvor i Svappavaara, Kiruna och Malmberget. Den vilda strejken pågick under **57** dagar och orsakerna till den var många: rationaliseringar, bristande arbetsmiljö och orättvisa löner, men också arbetsgivarens och fackets attityd mot gruvarbetarna. Strejken skulle skaka om den socialdemokratiska välfärdsstaten i grunden.

I över **10** års tid har Ingela Johansson arbetat med den vilda strejkens historia och dess relation till en radikaliserad kultursfär i **68**-rörelsens fotspår. I det trekanaliga videoverket *Silvertunga, den stora gruvstrejken 1969–70* tar vi del av ett montage av visuell dokumentation från strejken funnet i Norrbottensarkiv tillhörande Norrbottens Media och Kiruna kommun. Ljudet härstammar från privatpersonen Kenny Karlssons egna bandinspelningar, främst från

de stora mötena i Kiruna Stadshus. Karlssons material har kompletterats med inspelningar från möten i Malmberget, dokumenterade av den lokala bibliotekarien och eldsjälén Adolf Henriksson. I verket står strejktalet och den kollektiva erfarenheten i centrum, i talarstolen blir jaget större än sig självt och uppgår i alla de möjligheter som samlingen uppbär. Talet blir också en konstform inom vilken praktisk kamp och livserfarenheter förenas med poetiska utsagor och drömmar om en värld bortom den rådande.

Ingela Johansson (f.1976, Kalmar)
är konstnär verksam i Stockholm.

Charlotte Posenenske

Serie D, 1967

Plåt

Charlotte Posenenske (1930–1985) var en konceptuellt konstnär och sedermera sociolog verksam i Tyskland. Hon påbörjade sin konstnärliga karriär efter Andra världskrigets slut och ägnade sig först åt måleri men vände sig i sextiotalets början alltmer mot ett konceptuellt arbetssätt.

Under sin korta men högst produktiva karriär konstruerade hon ett antal serier, i olika material och former, alla tänkta att kunna reproduceras i oändlighet. Hennes verk utmärks av sin radikalt öppna och obundna natur. *Serie D*, som visas i olika skepnader på Luleå konsthall och Havremagasinet, tillkom år 1967 och blev hennes sista. Serien består av sex olika delar, så kallade fyrkantsrör, vars form baseras på industriella principer såsom geometri, standardisering och massproduktion.

Posenenskens avsikt var att seriernas delar skulle kunna sättas ihop fritt. Med andra ord kan varje verk anpassas efter rum eller situation och utmanar på så vis frågan om upphovsrätt och individuellt konstnärskap. Posenenske föreställde sig att en curator, intendent eller till och med betraktare skulle sammanfoga och ändra en installation utifrån hans eller hennes egna kriterier,

vilket innebär att konstnären överlåter en del av sin auktoritet åt andra.

Genom att sälja sina verk osignerade, i oändlig upplaga och till självkostnadspris infiltrerade och kapade hon konstmarknadens kapitalistiska mekanismer. Hon föreställde sig konsten som en social och gemensam handling tillgänglig för en bred publik, snarare än något skapat av individer för individer. Posenenske utvecklade ett slags massproducerbar Minimalism som via sitt omfamnade av enkla geometriska former, repetition och industriell tillverkning förkastade etablerade formella och kulturella hierarkier.

Från att ha sökt besvara 1960-talets trängande socioekonomiska frågor förkunnar hon, i samband med 1968:s politiska händelser, konstens oförmåga att påverka viktiga sociala problem och överger sin konstnärliga karriär. Istället vänder hon sig till sociologin och specialiserar sig på arbetsrätt och industriella arbetsprocesser. I detta fält, även i nära förbindelse med fackföreningsrörelsen, är hon verksam fram till sin död 1985.

Charlotte Posenenske (1930, Wiesbaden–1985, Frankfurt) var konstnär och sociolog.

Tack till Estate of Charlotte Posenenske och Galerie Mehdi Chouakri.

Cara Tolmie & Susanna Jablonski

Listening Curtain, 2019

Ull, sammet, nylon

Det stora tyget fungerar som mjuk och följsam arkitektur som kan skapa ett avgränsat rum för lyssnande på olika typer av platser. På den mörka sammeten är två tolkningar av pelare fastsydda samt revbenet från en av de äldsta kvinnliga urtidsmänniskorna – kallad Dinkinesh men i västvärlden känd som Lucy, namngiven efter Beatles låt *Lucy in the Sky With Diamonds*.

Cara Tolmie (f.1984, Glasgow) och Susanna Jablonski (f.1985, Stockholm) är konstnärer verksamma i Stockholm. Tillsammans driver de forskningsprojektet *Gender of Sound*.

Isak Sundström

Till minnet av en Illusionist, 2020

Textil, trä, affish

1876 gavs boken *Modern Magic* ut av en man vid namn Professor Hoffman som även var verksam som Illusionist. Boken är en avhandling med intentionen att rationalisera idén om "magiskt tänkande" och visa på att något sådant absolut inte existerar. Detta sker samtidigt som tron på vetenskap breder ut sig och världen rationaliseras och moderniseras. Allt ska gå att förklara. Illusionistens roll blir att på ett kliniskt vis framställa ett behov som finns hos människan; att inte förstå, att tro på en hemlighet. Men ändå ska alla veta att det bara är ett trick och en illusion. Idén om denna moderna magi blir då till en slags fantomsmärta, ett substitut, en tomhet och ett vackert bedrägeri i en värld som är avförtrollad, men ändå ter sig omöjlig att förklara.

Arne Stenman var en Illusionist. Ingen minns längre vem han var, bara små fragment av honom finns kvar. Från 1952 till 1963 drev han Nordiska Trolleri-Apparat-Fabriken i Nelkerim, belägen långt in i skogen. Han sålde illusionstrick via postorder och tillverkade illusionsapparater. Hans hus och fabrik revs i samband med att Vattenfall köpte marken 1964 då dämningen av Luleälven skulle äga rum och de befarade att huset skulle hamna under vatten

(vilket det aldrig gjorde). I en lada bredvid den rivna husgrunden blev resterna av trollerifabriken kvar.

Illusionisten som inte ville synas. Arne Stenman vistades på jorden och färdades genom livet utan att märkas. Hans slutgiltiga illusionstrick: att gå upp i rök. Kvar finns en lada full av beskrivningar av hans illusionstrick och rekvisita som långsamt försvann och återtas av jorden. Det latinska ordet Textus betyder både "text" och "textil". Arne Stenmans trollerirock, -dukar och draperier blir till texten om hans liv. Textilierna förtäljer en ordlös berättelse, konkret och samtidigt dunkel, omöjlig att komma åt.

Isak Sundström (f.1983, Gotland) är konstnär och musiker verksam i Stockholm.

Som en del av *Vävda sånger*, i samarbete med Statens konstråd.

Tommy Tommie

Kan Sverige klara sig utan Norrbotten?, 1970–80
Digital fine art print

Tommy Tommies fotografier är hämtade från projektet *Kan Sverige klara sig utan Norrbotten?*, en ännu ej utgiven publikation med fotografier från 1970 och 1980-talets Norrbotten. Projektet syftade till att skapa en heltäckande bild av Norrbotten som samhälle. Här skildras fisket, midnattssolen, vårvintern, industrierna, proteströrelsen och kampen för arbete och mot utflyttningar till söder. Här finns också kulturlivet, teatrarna och folkbildningen representerade. Fotografierna är poetiskt komponerade i möten mellan porträtt och karga landskap, människor och industrier, folksamlingar och slagord. De är sprungna ur ett hos fotografen samhällligt engagemang och en nyvunnen insikt om Norrbottens särart och centrum. Projektet var just på väg till tryckpressarna innan livets omständigheter kom emellan och stoppade utgivningen. Nu mer än 40 år senare är Luleåbiennalen stolta över att få presentera delar av detta episka verk.

Tommy Tommie tillhör en av Sveriges främsta fotografer. Han flyttade från Stockholm till Norrbotten i början av 1970-talet för att arbeta som lärare i fotografi på Kalix folkhögskola. Dessförinnan hade han bland annat arbetat med gruppen Bildaktivis-

terna i Stockholm, som skapade kollektiva mediala sammanslutningar och händelser för samhällelig aktion. Gruppen arbetade utifrån devisen om att sätta solidaritet och människovärde framför lönsamhet och att till allmänheten förmedla alternativ information som en motvikt till den borgerliga indoktrineringen. Som en direkt fortsättning på detta initiativ drog Tommy Tommie igång *Norrbottens bildgrupp*: ett kollektiv av fotografer, keramiker, tavelmålare, konststuderande, teckningslärare, förskollärare och journalister som gjorde utställningar i alla möjliga lokaler och tekniker. *Bildaktivisternas* tankegångar ekade också vidare i nya medieaktivistiska engagemang i Norrbotten. Tommy Tommie var bland annat delaktig i organiseringen av tidskriften *Norrlands-bulletinen* som drog igång sin verksamhet 1971, med informationsgruppen för Norrlandsfrågor i Kalix som distributör. Tidskriften ställde sig till förfogande för samhället och människor uppmanades att dokumentera sin omgivning genom bild och text. Ämnena kretsade kring kampen för arbete på hemorten, bibehållen service, att stoppa tvångsförflyttningar, och rätten till ett människovärdigt arbete.

Tommy Tommie (f.1941, Stockholm) är fotograf verksam i Töre.

Tack till Erik Viklund.

Måns Wrange

Folkets fiende – Ett fältarbete, 2020-21

HD Video

—

The Rashomon Project, 2017

HD Video

—

Monument, 1993

Kaffe, porslin, trä, plast, elektrisk pump

Folkets fiende – Ett fältarbete av Måns Wrange utspelas i realtid, varför filmen fortsätter att produceras under hela biennalens utställningsperiod, från trailer vid öppning till färdigt verk på biennalens sluthelg. Filmen utgör en del av projektet *The Scandal Syndrome*, som sedan 12 år tillbaka bedrivs av Wrange och litteraturforskaren Maria Karlsson. Tillsammans utforskar de fenomenen ”konstskandaler/konstkonstroverser” som symptom på den växande politiska och värderingsmässiga polariseringen i samhället som det senaste decenniet har blivit särskilt framträdande i det offentliga samtalet om konst och kultur. Dramat hämtar inspiration från klassiskt antropologiskt fältarbete såväl som dramaturgi från dokusåpor och TV-serier med melodramatiska inslag från operavärlden.

Ett tidigare verk i projektet visas också i biennalen: *The Rashomon Project*. Där följer Wrange

projektet *The Banned Image* av konstkollektivet Vector som skulle ha visats i slutet på 2017 års upplaga av GIBCA men som mystiskt försvann strax innan sitt offentliggörande för publik. Filmen följer genom ett avancerat AI-baserat textanalysprogram, utvecklingen av de rykten och spekulationer som florerade på sociala medier om vad det färdiga verket *The Banned Image* skulle ha handlat om och om det blev stulet, vandaliserat eller censurerat.

Skulpturen *Monument* är en modifierad version av den klassiska svenska kaffeservisen Blå Blom med sex pipar på kaffekannen istället för en. Kaffet rinner genom kannan, ner i kopparna och därefter ner i en bassäng av kaffe där det via en pump tvingas upp igen genom kannan i en oändlig cykel. Verket ingår i projektet *Godhetens estetik och politik* som Måns Wrange arbetade med under åren 1991-99. Ett projekt som tar sin utgångspunkt i visionen om den svenska välfärdsstaten under 1930-talet där hemmet användes som både en metafor för ”det goda samhället” och som platsen för några av de mest grundläggande sociala reformerna där det vardagliga ”lilla livet” skulle rationaliseras och medborgarna fostras till att bli ”goda medborgare”, inte enbart genom politik utan också estetik.

Måns Wrange (f.1961, Åhus) är konstnär verksam i Stockholm och Oslo.

Apostolos Georgiou

Utan titel, akryl på duk 280×230 cm, 2017

Utan titel, akryl på duk 170×170 cm, 2017

Utan titel, akryl på duk 230×280 cm, 2018

Utan titel, akryl på duk 300×230 cm, 2018

Apostolos Georgious verk har inga titlar. Det som händer utspelas innanför målningens ram i en koalition av människor och ting placerade i ett slags tidens vakuum. Du behöver inte veta något mer än det du ser framför dig, måleriet är övertygande. De storskaliga verken i akryl är utförda med breda penseldrag och dov pallet i duvblå, granit, mint och bruten röd. Det är ett på en gång figurativt och abstrakt arbete, som inte uppehåller sig vid detaljer men däremot vid karaktärernas starka gester och de mångbottnade tolkningar som följer med dessa. Georgious arbetar utifrån tanken om att skildra något allmängiltigt och eliminerar så det överflödiga. Scenerna är aldrig explicita men absurda och laddade. I odefinierade territorier bland vardagliga föremål såsom papper, tvättställ, skrivbord och skor framträder målarens grovhuggna gestalter i situationer av isolation. Vi bevittnar karaktärerna, som inte sällan är kostymklädda män, snubbla, fly och tappa sina byxor.

Ibland tar karaktärerna tillflykt ut från målningens fond och klättrar in i fyrkantiga öppningar

som fönster, stundom blickar de ner i djupa avgrunder som om de funderade på att försvinna, emellanåt fördunklar de sin tillvaro genom att sticka ner huvudet i ett vattenbad. Men de är likväl synliga eftersom vi betraktar dem, ertappade i de mest utlämnande situationer av existentiell förvirring och förlorad kontroll. Fram träder ett slags utsägelse om den moderna människans tillstånd, den vilken slussas mellan återvändsgränder och hopp om förändring, mellan lugn och sorg, nederlag och befrielse. I ett tragikomiskt drama som efterliknar livet självt.

Apostolos Georgiou (f.1952, Thessaloniki)
är konstnär verksam i Aten.

Iris Smeds

Verklighetens larv, 2020

Tyg, frigolit, silikon, nylonstrumpa, kartong

—

0-9 Bye (a bugs life), 2018-2019

Skumgummi, satin, akryl, rep

En stor larv kryper ut ur en brödlimpa som angripits svårt av ett grönaktigt mögel. En tår faller ned från ögat i larvens lätt mänskliga ansikte. Den har en penna i handen att skriva eller teckna med. Men vem är denna larv? Vart är den på väg, och varför känner vi både avsmak och sympati inför scenen som utspelar sig? Iris Smeds, som med performance och skulptur undersöker frågor kring värde och arbete, utforskar i det nyproducerade verket *Verklighetens larv* konstens funktion och villkor. I larvens skepnad framträder konstnären såväl som varan, producenten och konsumenten, med larven och brödet som aktörer i en metaforik som sträcker sig från verklighetens brödjobb till brödets roll som statusmarkör i samtidens kulturella system. När bröd tycks stå för både bild och materiell verklighet avtecknar sig en hierarki där världen bestäms av sin avbild. I detta spel är realiseringen av degens potential en känslig process där den sköra jästsvampen hotas av möglets aggressiva fungus och där larven alltid riskerar att bränna antingen sig själv eller

brödet under bakningen. Kritik och lek sammanförs till en kombinerad förmåga att ljuga och drömma i *Verklighetens larv*, där den illojala larven trots sin sårbarhet kan utöva en subversiv makt när den med list kontrollerar bilderna av världen.

På Luleå konsthall visas också *0-9 Bye (a bugs life)*. Verket består av en skulpterad mantel i rosa satin med siffrorna 0-9 uppradade. Att räkna livet i siffror är en typ av dubbel handling: man kan räkna ned till dödens slutpunkt eller så kan man räkna tiden i ett försök att besvärja sig mot döden, ett sätt att prova att kontrollera tiden genom att räkna den. På så vis infogas livet i ett slutet system. Siffrorna kan bli vad som helst (en allegori för livet och döden) men de fortsätter också alltid vara siffror. 0-9 och sen dör man. Konstnären minns besvikelsen från barndomen i vetskapen om att det inte fanns fler siffror. Manteln liknar fjärilen som efter förpuppningen nått till livets slutpunkt.

Iris Smeds (f.1984, Härnösand) är konstnär född och verksam i Stockholm.

Mats Wikström

*Grupp med Brancusi-liknande skulpturer
och relief, 2018*
Trä

Constantin Brancusi, född 1876 i Hobita, Rumänien, död 1957 i Paris, var en pionjär inom modernistisk skulptur. "Vad har han med mig att göra?" frågar sig Mats Wikström. "Brancusi är big time, det är inte jag. 2018 såldes en av hans bronser för drygt 70 miljoner dollar, jag sålde kanske något för 7 000 kronor, visserligen plus moms. Vi har nog inte så mycket gemensamt. Men ett av hans verk, *Endless Column*, har funnits i mitt medvetande sedan jag såg det på omslaget till en konsttidskrift i slutet av 90-talet."

Under en period av intensivt snidande blev ett avbrutet skaft på en sked början till Wikströms skulpturgrupp med relief som Luleåbiennalen visar. Skaftet bestod av en zickzack-form som efter en tid monterades på en platta. "Oansenlig men på något sätt stor i sin litenhet". Tankarna gick till Brancusis *Endless Column* där en form upprepar sig på ett liknande sätt och den lilla skulpturen blev den första i en serie av "Brancusi-liknande" verk. Den tillhörande reliefen visar en scen där en förstorad version av den ursprungliga lilla Brancusi-liknande skulpturen betraktas av den lokala konstkritikern Bertil Sund-

stedt. Det hela utspelar sig på Luleå konsthall där vi nu betraktar den som betraktar. Möjligen kan konstverkets scen bli verklighet eftersom Wikström gör en större utställning på konsthallen i november 2021, ett år efter biennialens öppning.

Mats Wikström (f.1954, Stockholm) är
konstnär verksam i Råneå.

Aage Gaup

Sleeping War Machine, 2003

Mangroveträ

Många av Aage Gaups arbeten relaterar till samisk mytologi eller den samiska erfarenheten, men i dem finns också ofta en universell infallsvinkel som tar ställning för förtryckta folk världen över. Traditionella samiska kunskaper om både träslöjd och snickeri i större skala kommer till uttryck i skulpturen, som är snidad ur Mangroveträ.

Denna passiva krigsapparat är på samma gång hotfull och löjlig, en bildstod över den patriarkala fåfångans meningslöshet.

Skulpturen *Sleeping War Machine* gjordes i Maracaibo, Venezuela, som del av utställningsprojektet *Maya, Sami, Barí, Wayúu, Yukpa, Añú, Arte Contemporáneo* på inbjudan av Centro De Arte De Maracaibo Lía Bermúdez, där flera urfolkskonstnärer från Venezuela, Guatemala och Sápmi medverkade.

Aage Gaup (f.1943, Børselv) är konstnär och scenograf verksam i Karasjok.

Tack till RiddoDuottarMuseat.

Som en del av Vävda sånger, i samarbete med Statens konstråd.

Didem Pekün med KHORA

Disturbed Earth, 2020

HD Video, rumslinjer

Föreställ dig ett svagt upplyst mötesrum i avskalad stil. Runt ett bord sitter en grupp av män och håller ständiga möten. De diskuterar med varandra, skickar viktiga meddelanden till den ena eller andra personen på högre ort, men aldrig någonsin fattas ett beslut om att ingripa. Under tiden hinner en katastrof inträffa. Det nyproducerade verket *Disturbed Earth* är ett teatralt performance som kretsar kring en grupp byråkraters undflyenhet och oförmåga till handling, med en särskild historisk händelse som utgångspunkt.

Det amerikanska säkerhetsrådets analytiker använde termen *Disturbed Earth* för att beskriva hur massgravarna i Srebrenicas landskap visade sig på flygfoton. Folkmordet 1995 kunde ha stoppats: Internationella styrkor var informerade men ingrep aldrig eftersom de förblev handlingsförlamade under tiden som byråkratiska protokoll skickades fram och tillbaka. Flyktingar som sökte skydd i FN:s basläger överlämnades till förövarna och transporterades därefter till en säker död. *Disturbed Earth* adresserar den skrämmande motsättningen i att FN, som inrättats för att säkra fred genom rättsstatsprincipen, inte lyckades skipa rättvisa eftersom

lagens långsamma beslutsprocess hindrade ett ingripande i tid.

Verket består av två delar: en film och en rumslig intervention framtagen i samarbete med arkitekt- och designduon Aslihan Demirtaş och Ali Cindoruk (KHORA). I Luleå konsthalls gallerirum tecknas linjer över väggar och golv, dessa abstrakta former markerar konturer över de utrymmen där filmens scener utspelar sig. Linjerna betecknar den skarpa och avgörande frikopplingen mellan den globaliserade byråkratiska platsens beslutsrum och fältet där verkligheten utspelas och brotten begås.

Didem Pekün (f.1978, Istanbul) är filmskapare och akademiker verksam i Berlin och Istanbul.

Peter Weiss & Hans Nordenström

Enligt Lag, 1957

HD Video

I *Enligt lag* från 1957 gör Peter Weiss en genomträngande dokumentär skildring om klaustrofobi, alienation och sexualnöden i ett ungdomsfängelse i 1950-talets Uppsala. Från oväntade vinklar fångar han den avskalade fasaden och dystra interiören. Dessa sekvenser visualiserar på suggestiv väg maktens strukturer i ett fängelse. Filmen inleds med texten "Denna film har censurerats av staten. Vi, som gjort filmen, har hindrats i vår yttrandefrihet. Ni, som ser filmen, ansågs kunna ta skada av vissa verklighetsdetaljer. Sluttext: rättvisa skild från kärlek blir hämnd."

Peter Weiss (1916, Potsdam–1982, Stockholm) var konstnär, författare och regissör.

Hans Nordenström (1927–2004, Stockholm) var arkitekt och konstnär.

Tack till Filmform.

Erik Thörnqvist

Cartesian Crawler, 2020

Rostfritt stål, galvaniserat stål, naturgips,
minkpäls, polyester

”Den kartesiska kryparen” är en fabulös varelse, en vålnad som härrör från och alstrats i Krasch-zon B. Den kan röra fritt sig över den horisontella x och den vertikala y-axeln, den har en agens och existerar mittemellan.

Skulpturen refererar till de skyddsrum som finns längs med vägen i Krach-zon B (vilken avhandlas på Norrbottens museum) då skulptur och skyddsrum har samma mått. *Cartesian Crawlers* närvaro rymmer komplexa och politiska frågor som rör plats, kulturarv, kolonialism och acceleration. Vår tids galloperande tillväxt, där vi pendlar mellan utopi och dystopi, liknar klassiska, religiösa föreställningar om apokalypsen där vi obönhörligt rör oss mot katastrof och utplåning. Kryparens krumbuktande leder oss måhända mot en annan typ av värld.

Verket är producerat i samarbete med resurscentrum för konst och Swedish Lapland AiR.

Erik Thörnqvist (f.1994, Umeå) är konstnär verksam i Stockholm och Luleå.

Norrbottens museum

Adress:

Storgatan 2

Öppettider:

Tis 10-16

Ons 10-20

Tor-fre 10-16

Lör-sön 11-16

För öppettider under julhelgen
besök biennialens hemsida

Norrbottens museum är ett länsmuseum med fokus på det norrbottniska kulturarvet, ur ett historiskt och samtida perspektiv. Samlingar och utställningar tar utgångspunkt i dagsaktuella frågor, historiska berättelser, kultur och samhälle och är riktade till alla åldrar. Museets verksamhet sträcker sig även till andra platser i Norrbotten där mötet med natur och kulturhistoria sker utanför den klassiska museikontexten. Norrbottens mångkulturella historia återspeglas i deras rika samlingar och arkiv som utgörs av tusentals föremål. Arkivet finns tillgängligt för allmänheten och innehåller publikationer, fotografier och arkivhandlingar. Museet huserar också café och en museibutik där norrbottniskt hantverk och litteratur finns till försäljning.

På Norrbottens museum visar Luleåbiennalen den nyproducerade installationen *Big science, small country* av konstnären Erik Thörnqvist.

Erik Thörnqvist

Big science, small country, 2020

8mm film, stereoljud

Stål, betong, granit, kvarts, skiffer, morän

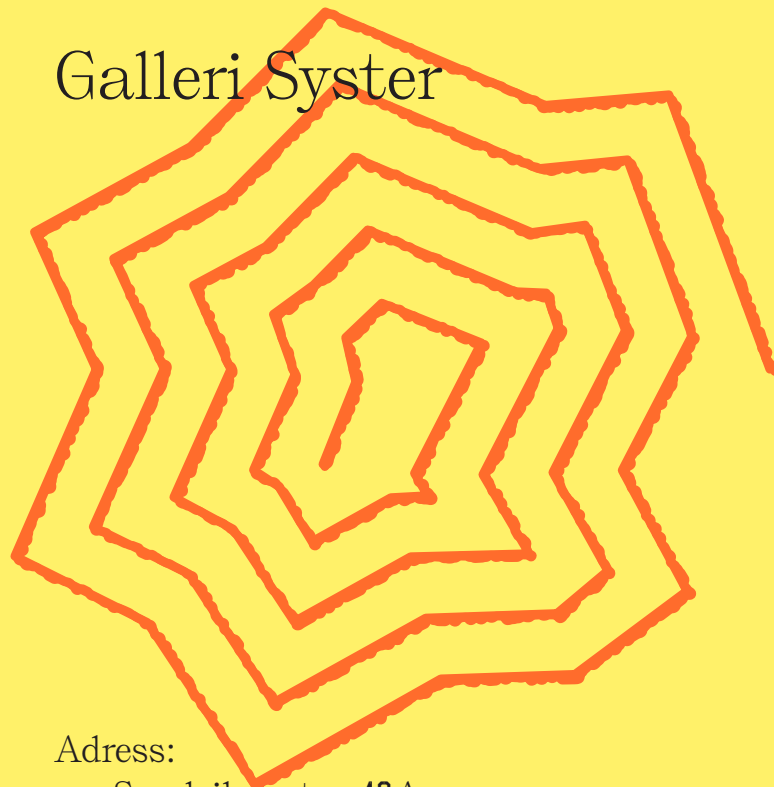
Erik Thörnqvist arbetar med olika fiktiva, historiska, kollektiva och personliga referenser för att utforska affektiva tillstånd och arbete. Hans arbeten inlemmar tid såväl som rum – ett fiktivt och erfarenhetsbaserat universum som stegvis framträder för oss. Hans installationer utforskar begrepp som autenticitet och objektivitet, genom ett på samma gång encyklopediskt och kvasi-vetenskapligt tillvägagångssätt. För Luleåbiennalen 2020 har Thörnqvist producerat nya verk, *Cartesian Crawler* som visas på Luleå konsthall samt *Big science, small country* på Norrbottens museum. Befintliga verk visas på Silvermuseet i Arjeplog.

I installationen *Big science, small country* återvänder Thörnqvist till den evakueringsväg hans farfar var med och byggde på 1960-talet, i samband med konstruerandet av Esrange rymdstation. Norr om Övre Soppero, med sin avfart från väg E45, slingrar sig denna grusväg än längre norrut ut mot "Krasch-zon B", det område där möjligt rymdskrot skulle kunna falla ned i de lokala Samebyarnas vintervistelse. Genom sin farfars blick skildrar Thörnqvist ett infrastrukturprojekt som står med

ena benet i Kalla krigets kapprustningspolitik och det andra i en både jordisk och atmosfärisk expansionism, som ställer frågor om vilka existentiella konsekvenser som följer i de teknologiska framstegens spår.

Erik Thörnqvist (f.1994, Umeå) är konstnär verksam i Stockholm och Luleå.

Galleri Syster

Adress:
Sandviksgatan 18A

Öppettider:
Mån 12-15
Ons 16-20
Lör 12-16

För öppettider under julhelgen
besök biennialens hemsida

Galleri Syster är ett konstnärsdrivet galleri och mötesplats som funnits sedan **2006**. Verksamheten är en viktig del av Luleås kulturliv och bidrar med ett aktivt konstprogram som talar med dess specifika lokalitet. Sedan starten har de undersökt den svenska samtidskonsten och skapat en scen för den i Norrbotten, på senare år har verksamheten breddats till ett allt mer internationellt fokus. Galleri Syster vilar på feministisk grund och är en organisation som arbetar i ett mellanrum bredvid institutionerna. Sedan fem år tillbaka driver de Galleri Lillasyster som är en verksamhet där ungdomar möter varandra, samtidskonsten och professionella konstnärer.

På Galleri Syster visas för första gången i ett större konstsammanhang verk av konstnären Augusta Strömberg (1866–1954), sida vid sida med samtida verk av Susanna Jablonski och Ana Vaz.

Augusta Strömberg

Tretton målningar tillkomna på
Ulleråker sjukhus 1900–1932
Blandteknik

Augusta Strömberg föddes **1866** i en fattig småbrukarfamilj i Skuttunge utanför Uppsala och flyttade **1896** till New York för att etablera sig som konstnär, där hon i stället möttes av motgångar och drabbades av schizofreni. Enligt läkarna var grunden till hennes sjukdom besvikelsen över förhoppningar som aldrig infriats, och efter sin återkomst till Sverige kom hon att från år **1900** tillbringa sina återstående **54** år på mentalsjukhusen Ulleråker och Beckomberga. Trots detta fortsatte hon att måla sig genom hela sitt liv. Hennes konstnärliga kvarlästenskap finns bevarade av Medicinhistoriska museet i Uppsala.

Strömbergs säregna bildvärldar innefattar ofta profetiska motiv där hon själv intar en central plats – som kvinnlig Messias, helgon eller domare – med attribut både från den jordiska och den överjordiska världen. Med en komposition som tycks hämtad från rysk-ortodox ikonmåleri återger hon narrativ av efterföljande händelser parallellt på samma bild, och i den karaktäristiska figurteckningen rätas linjerna ut kring moduler som förhåller sig lika tydligt till bildramens rektangel som till anatomiska former.

Hon avbildar personalen från vardagen på sjukhuset och världen som pågår utanför, lantbruk och stadsmiljöer, från hemarbete till fotografiska processer.

Strömberg ger tydliga konturer till figurer och föremål men placerar in dem i en helhetsbild av världen där det moderna sammanförs med traditionella folkmotiv. I sitt självporträtt som konstnär i sekel-skiftesdräkt avbildar hon sig med en helt ny uppfinning i handen: en airbrush från USA. I sin blandteknik var det stundtals detta verktyg hon använde för att skapa scener där New Yorks skyskrapor syns bredvid Skuttunge kyrktorn och präster vid sidan av lantarbetare, genom bildplanet placerade i samma verklighet.

Detta är första gången Strömbergs samlade verk visas i ett större konstsammanhang.

Augusta Strömberg
(1866, Skuttunge–1954, Beckomberga)

Tack till Medicinhistoriska museet i Uppsala och filmaren Staffan Lamm som introducerade Strömbergs verk och liv för oss.

Susanna Jablonski

Flights, 2015–2020

Keramik, vatten, marmor, ekträ, getingbo, papperslera med flera material

Susanna Jablonskis praktik skulle kunna beskrivas som ett utforskande av var gränserna går för vad olika sorters kroppar kan bära eller kan bli tillsammans. En marmorskiva balanserar mot tunna fötter i papperslera, ett getingbo vilar i en kudde av linnetyg, små objekt i sten och keramik leviterar från galleriets väggar; föremål och material som är monumentala i all sin vardaglighet.

Verken som ingår på Galleri Syster talar om transformation och förgänglighet. De placerar oss på tröskeln till ett rum där en spänning uppstått mellan det gäckande och ogripbara och det som är högst närvarande och förnimbart. Det vilar något sublimt i dessa objekt, som kanske inte så mycket visar världen för oss som får oss att se.

Susanna Jablonski (f.1985) är konstnär född och verksam i Stockholm.

Ana Vaz

Sacris Pulso, 2008

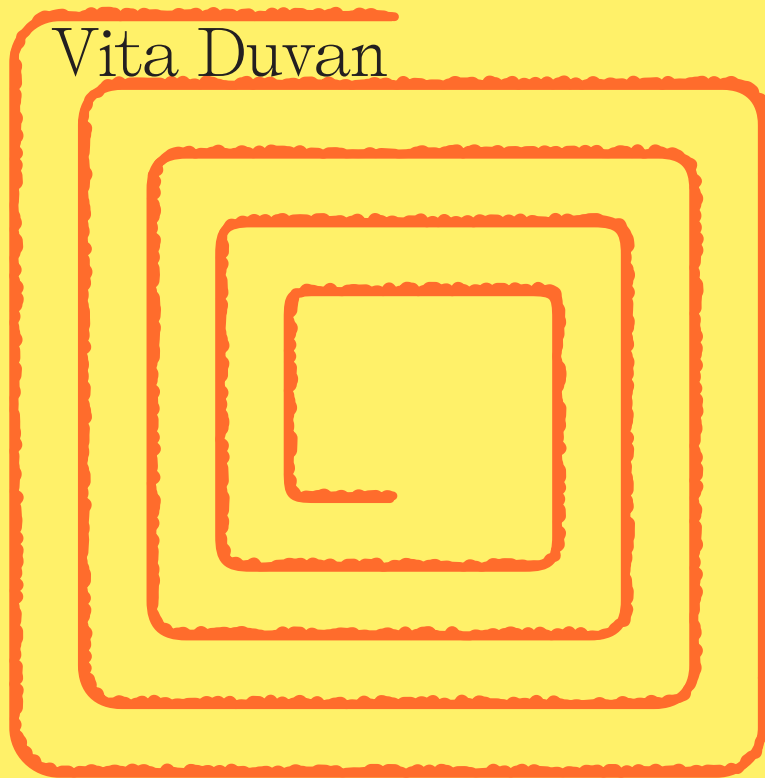
16mm & Super 8mm överfört till HD Video

Vidsträckta ytor mellan blockformade bostadshus och experimentella betongstrukturer utgör skådeplatsen för en reflektion över staden Brasília i Ana Vaz videoverk *Sacris Pulso*. Genom rader ur författaren Clarice Lispectors böcker framträder Brasiliens centralplanerade huvudstad som ett spöke från den arkitektoniska modernismens utopi, och med kollagets överlagringar arbetar sig Vaz fram till anakronismen som princip. För det är kring temporalitetens paradoxer som filmen kretsar, i sin gestaltning av en värld där framstegsberättelsen förlorat sin trovärdighet och där en sträng som slås an på ett basinstrument kan få bilar, linbanor och vattenfall att byta riktning för att i en sugande rörelse i stället dras baklänges.

Ana Vaz (f.1986, Brasília) är konstnär och filmskapare verksam i Paris.

Tack till Light Cone, Paris.

Vita Duvan

Adress:

Stationsgatan 3B

Öppettider:

Lör 12-16

För öppettider under julhelgen
besök biennialens hemsida

Länsfängelset i Luleå, senare Kronohäktet i Luleå och idag Vita Duvan, är ett före detta cellfängelse centralt beläget på Stationsgatan i Luleå. Fängelset byggdes **1852-1855** och öppnades i juni **1856**. Vita Duvan, som är en niosidig tornbyggnad i två våningar med **17** celler, är Sveriges enda Panoptikon, en fängelsemodell utvecklad av den brittiske filosofen Jeremy Bentham mot slutet av **1700**-talet där arkitekturen möjliggör en känsla av ett osynligt allvetande. Kriminalvårdsverket lämnade byggnaden år **1979** och den har sedan ett antal år stått tom.

I Vita Duvan presenterar Luleåbiennalen tillsammans med Statens konstråd det nykomponerade ljudverket *Vita duvans lament* av Maria W Horn.

Maria W Horn

Den vita duvans lament, 2020

Elektroakustisk komposition för åtta stämmor, syntes, ljus

Den vita duvans lament är en sångcykel som ihop med ljus och elektroniska klanger bildar en audiovisuell installation, specifikt komponerad för cellfängelset Vita Duvan i Luleå. De intagnas enskilda röster, representerade av högtalare placerade i fängelsets olika celler, bildar tillsammans en melodiskt flätande och långsamt framåtskridande harmonik, strävsamt vittnande om en gemensam erfarenhet. Varje enskild stämma strävar efter denna gemensamhet, men hindras genom arkitekturens påtvingade isolation. Ljusets vita och blodröda sken för tankarna till dygnets cykliska skifte mellan ljus och mörker.

Som utgångspunkt för *Den vita duvans lament* har Horn försökt leva sig in i tillvaron för den enskilda fången, vars första tre år ofta tillbringades i total isolering, under vilka all kontakt med andra fångar var strikt förbjuden. Hur påverkas ett medvetande av den sensoriska deprivering som en isoleringscell innebär? Tystnaden och ovissheten, det knappa utrymmet vars enda indikation på tidens gång är dagsljusets cykler. Fångbiografier och förhørsprotokoll vittnar om hur den otillräckliga näringen, kvava

luften och totala frånvaron av stimulans tvingade fångarna att utveckla strategier för att stimulera hjärnan för att inte drabbas av psykos.

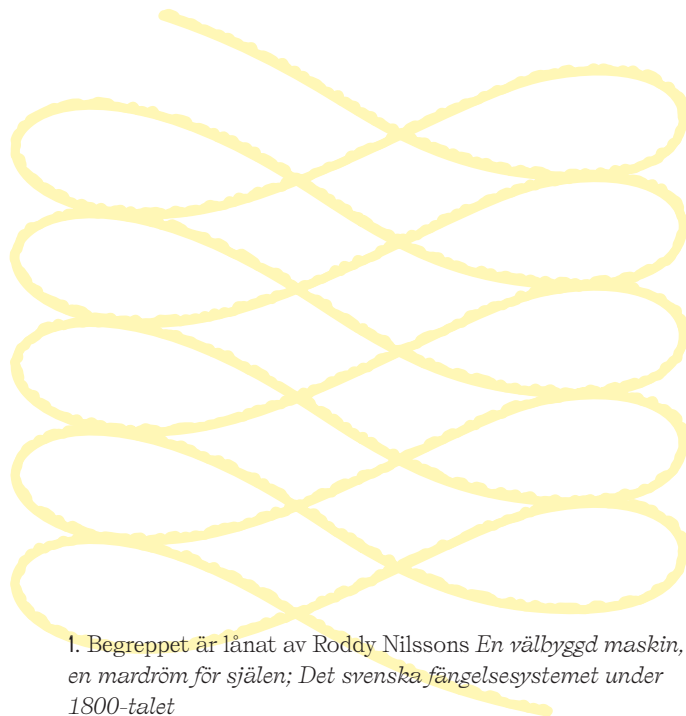
Det gamla cellfängelset Vita Duvan i Luleå är det enda svenska fängelse som byggts med inspiration av den brittiska filosofen Jeremy Bentham's Panoptikon. Den cirkulära fängelsekonstruktionen med sin centrala övervakningsplats var menad att skapa känsla av osynligt allvetande vars huvudsakliga funktion var att göra de intagna medvetna om att de ständigt kunde vara övervakade, utan att ha något sätt att kontrollera om så verkligen var fallet. Genom det västerländska bestraffningssystemets omfattande reformering från 1700-talet och framåt kom de tidigare kropps – och skam – straffen att ersättas med nya teknologier för social kontroll genom rumslig isolering och övervakning. Cellfängelsets innanmäte sågs som ett effektivt och ljudlöst maskineri, vilket genom isoleringen – denna mardröm för själen¹ – gradvis skulle åstadkomma en inre förändring av fången.

I sitt konstnärliga arbete intresserar sig Horn för den mänskliga perceptionen, hur musikaliska ytterligheter som hög densitet och snabba förändringar kontra långsamma skiftningar och minimal stimuli, kan skapa synergieffekter i samverkan med andra medium. Hennes produktioner sträcker sig från rent elektroniska stycken i flerkanal och installationer till audiovisuella verk och samarbeten med dansare, solister och ensembler.

Maria W Horn (f.1989, Härnösand) är tonsättare med fokus på elektroakustisk och audiovisuell musik, verksam i Stockholm.

Tack till Diös.

Som en del av Vävda sånger, i samarbete med Statens konstråd.

1. Begreppet är lånat av Roddy Nilssons *En välbyggd maskin, en mardröm för själen*; *Det svenska fängelsesystemet under 1800-talet*

Teaterhögskolan i Luleå

Adress:
Norra Strandgatan 3

På Teaterhögskolan utbildas skådespelare för teater, film, TV och radio. Teaterhögskolan i Luleå startade hösten 1996 som ett unikt samarbetsprojekt mellan Luleå tekniska universitet och Norrbottens-teatern. Skolan ligger i direkt anslutning till teatern och studenter får därför en naturlig kontakt med yrkesverksamma teaterarbetare och praktiskt teaterarbete. Teaterhögskolan tillhör Institutionen för konst, kommunikation och lärande där all konstnärlig utbildning vid universitetet finns samlad. Dimen Abdullas föreställning *Svart katt och vit räv*, genomförs i samarbete med skolan.

Dimen Abdulla

Svart katt och vit räv, 2020

Den nyskrivna föreställningen *Svart katt och vit räv* av Dimen Abdulla, utspelar sig på gränsen mellan världar. Texten har tillkommit i ett psykotiskt tillstånd och skriver fram en verklighet där vanföreställningen, drömmen, fiktionen och kliniken uppgår i varandra. Åtskillnaden mellan fiktionen och verklighet är inte längre giltig – om den nu någonsin var det. I *Svart katt och vit räv* är det ett kollektiv av "jag" som talar, förklädda på en maskerad, förlorade i en labyrint av berättelser.

I *Svart katt och vit räv* sätter det psykotiska tillståndet verkligheten ur spel. Arbetet har delvis inspirerats av situationisten Guy Debords klassiska verk *Skådespelarsamhället* från 1967 och hans försök att formulera en sammanhängande teori för att förstå det moderna kapitalistiska samhället. Debord beskriver hur kapitalismens varufetisering och förtingligande av allt, inklusive konsten och våra relationer, kopplar loss produktionen och konsumtionen från verkliga behov. Även detta ett slags upplösande av gränserna mellan fiktion och verklighet. I *Svart katt och vit räv* undersöks frågan: Vem har makten över narrativet? Och hur kan jaget återta den?

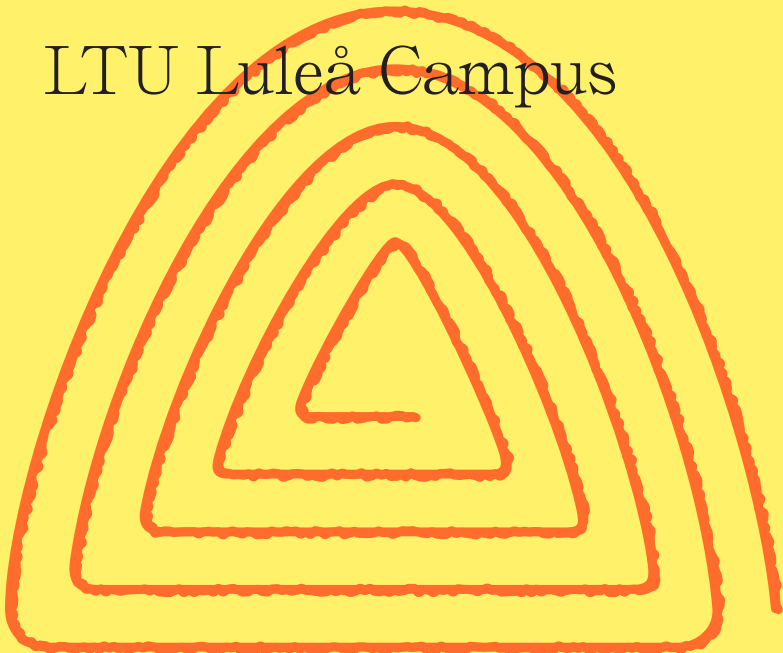
Den täta texten framförs av studenter från teaterhögskolan i Luleå som efter regi från Abdulla,

textdramaturgi av Joakim Sten och regiassistans från skådespelaren Amina Szecsödy, har dirigerats i en Beckettartad-koreografi. Arbetet med föreställningen har växt fram under en intensiv vecka av inläsningar och workshops på skolan i samarbete med skådespelaren Ulf Friberg. Skådespelare i föreställningen: Alexandro Soltani, Astrid Tägt, Amanda Kilpeläinen Arvidsson, Ivar Forsling, Astrid Gislason, Christoffer Rigeblad, Jannie Östergren, Natalia Fuentes Araya

Dimen Abdulla (f.1984, Kirkuk) är dramatiker verksam i Uddevalla och Stockholm.

För speltillfällen besök biennialens hemsida.

LTU Luleå Campus

Adress:

Norra Strandgatan 3

Luleå tekniska universitet är skandinaviens nordligaste tekniska universitet. Luleå Campus, som är lärosätets största, är beläget på Porsön ca **4** kilometer från centrala Luleå. LTU har sex institutioner och runt **15 000** studerande spridda över Luleå, Piteå, Skellefteå, Kiruna, Filipstad och Borlänge.

På LTU Luleå Campus visas den nya offentliga skulpturen *Lichen* av Ingrid Elsa Maria Ogenstedt som gjorts på uppdrag av Luleåbiennalen, Statens konstråd och Akademiska hus.

Ingrid Elsa Maria Ogenstedt

Lichen, 2020

Aluminum, plywood, näver. Varierande mått

Ingrid Elsa Maria Ogenstedts skulpturserie *Lichen* tar plats med två skulpturer vid Luleå tekniska universitet, och en skulptur i Storforsens naturreservat. Med konstverkets olika material vill konstnären skapa en förbindelse mellan platserna och verkets tre olika delar och öppna vägar in i en berättelse.

Skulpturernas huvudmaterial är björknäver. Nävern, som blir stark och tålig när dess fibrer bryts på längden, har genom tiderna brukats för en rad ändamål i norra Sverige. Björk har också kopplats till magiska och helande krafter, bland annat som symbol för ny början och regeneration. Genom platsen och materialet skapar *Lichen* en väg för att ta del av en berättelse som väcker tankar om vår relation till jorden. Skulpturerna är varken träd eller varelser utan strukturer i rörelse med, mot och ifrån varandra. Verket anspelar på styrka, att växa och ta plats, historia och nya begynnelse.

Ingrid Elsa Maria Ogenstedt (f.1982, Nacka)
är konstnär verksam i Berlin.

Elisabete Finger and Manuela Eichner

MONSTRA, 2017, Koreografiskt performance

Kvinnors engagemang i naturen har genom historien ofta fördömts som häxkonst och fått allvarliga straff till följd. *MONSTRA* är ett framträdande som minner om en ritual. Här ställs det klassiska mot det absurda och det organiska mot det konstgjorda. I mötet mellan dessa kontraster manifesteras många av våra kulturers godtyckliga ideer om kvinnors relation till växter och vad som är accepterat beteende och inte. *MONSTRA* uppförs av fem kvinnor och sju växter. Genom sin överväldigande fysikalitet väcker verket frågor om vårt komplexa förhållande till naturen, så väl som till sexualitet och kön. Från den aseptiska inledningen till det kaotiska slutet blir kvinno- och växtkropparna mer och mer vilda, oförutsägbara, kraftfulla och potentiellt också farliga.

Manuela Eichner (f.1980, Foz do Iguaçu) är
konstnär verksam i São Paulo och Berlin.

Elisabete Finger (f.1984, Arroio do Tigre) är
performancekonstnär och koreograf verksam
i São Paulo.

Som en del av Vävda sånger, i samarbete med
Statens konstråd.

63 Luleå (platsinfo, se biennialens hemsida)

Havremagasinet

Adress:

Norrbottensvägen 18

Öppettider:

Ons	12-16
Tor	12-20
Fre	12-16
Lör	12-17

För öppettider under julhelgen
besök biennalens hemsida

Sedan **2010** är Havremagasinet länskonsthall i Boden. Med sina sex våningsplan var byggnaden under perioden **1913** till **1950** centralmagasin för Övre Norrlands Militärområde och försåg förbanden i Boden, Kiruna och Umeå med foder. Huset, som är Bodens största, ritades av arkitekt Erik Josephson. Konsthallen presenterar ett brett konstprogram med lokal kulturhistorisk förankring, tillsammans med nordisk och internationell samtidskonst.

Luleåbiennalen tar plats med sju konstnärer över två våningsplan i en gruppställning om subjektivering, kollektivitet, minne och förnyelse.

Konstnärer på Havremagasinet:

Beatrice Gibson, Susanna Jablonski, Birgitta Linhart, Fathia Mohidin, Charlotte Posenenske, Tommy Tommie och Danae Valenza.

Susanna Jablonski

Long Time Listener, First Time Caller, 2020
Glas, gips, sand, fossila stenar, fjädrar, trä,
video, rumsresonatorer med flera material

Susanna Jablonski har orkestrerat en serie nyproducerade verk som tillsammans utgör en magisk realistisk situation i vilken vi träder in och hör, ser och känner världen på nytt. Jablonski, som vanligtvis arbetar i singuljära objekt, fäster sig denna gång vid symmetrin och skapar med skulpturala par en slags tredimensionell scenografi.

En viktig platsspecifik utgångspunkt för dessa nya verk har varit Tyskmagasinen, i Karlsvik utanför Luleå, som brändes till grunden 2016 på årsdagen för den så kallade Midsommarkrisen år 1941. Magasinen användes av den tyska armén under transiteringen från Norge till Finland. Magasinen stod fram till branden som tystna vittnen eller en eftergift av Sveriges påstådda neutralitet under Andra världskriget. Från den nu öde tomten har Jablonski burit med sig av branden legerade glasskärvor, förkolnat trä och smulten metall.

Vad händer när denna laddade typ av minnesmärke helt går upp i rök? Var tar narrativet som rymdes inom magasinens väggar vägen? Och vad sker när vi namnger och berättar om händelserna på nytt? Genom Jablonskis installation kan vi förstå

Havremagasinet och Tyskmagasinen som syskonbyggnader, både som kroppar som inhyser minnen och berättelser, likväl som inlemmade i ett större militärt och geopolitiskt komplex. Jablonski aktiverar historien, ljud och präglningar av krigets efterföljder och formulerar på samma gång nya funktioner och rörelser för dessa platser.

Från taket i utställningen hänger glasobjekt vars former hämtats ur Marc Chagalls målning *Le Grand Cirque* (1956). Chagalls allegoriska målning ger uttryck för det underbaras plötsliga invasion i vardagslivets rytm. Detaljer ur målningen – instrument och fyrfingrade händer – svävar över oss likt transparenta drömbilder av en plats som också funnits. Rummet, dess material och historia spelas av ett antal platsspecifika instrument, konstruerade tillsammans med musikern och samarbetspartnern William Rickman. I denna rumsliga komposition slås klanger an av det som varit och det som ska bli, som vore Havremagasinet hemsökt av sig självt.

Susanna Jablonski (f.1985) är konstnär
född och verksam i Stockholm.

Charlotte Posenenske

Serie D, 1967

Plåt

Charlotte Posenenske (1930–1985) var en konceptuellt konstnär och sedermera sociolog verksam i Tyskland. Hon påbörjade sin konstnärliga karriär efter Andra världskrigets slut och ägnade sig först åt måleri men vände sig i 1960-talets början alltmer mot ett konceptuellt arbetssätt.

Under sin korta men högst produktiva karriär konstruerade hon ett antal serier, i olika material och former, alla tänkta att kunna reproduceras i oändlighet. Hennes verk utmärks av sin radikalt öppna och obundna natur. *Serie D*, som visas i olika skepnader på Luleå konsthall och Havremagasinet, tillkom år 1967 och blev hennes sista. Serien består av sex olika delar, så kallade fyrkantströr, vars form baseras på industriella principer såsom geometri, standardisering och massproduktion.

Posenenskens avsikt var att seriernas delar skulle kunna sättas ihop fritt. Med andra ord kan varje verk anpassas efter rum eller situation och utmanar på så vis frågan om upphovsrätt och individuellt konstnärskap. Posenenske föreställde sig att en curator, intendent eller till och med betraktare skulle sammanfoga och ändra en installation utifrån hans eller hennes egna kriterier,

vilket innebär att konstnären överlåter en del av sin auktoritet åt andra.

Genom att sälja sina verk osignerade, i oändlig upplaga och till självkostnadspris infiltrerade och kapade hon konstmarknadens kapitalistiska mekanismer. Hon föreställde sig konsten som en social och gemensam handling tillgänglig för en bred publik, snarare än något skapat av individer för individer. Posenenske utvecklade ett slags massproducerbar Minimalism som via sitt omfamnade av enkla geometriska former, repetition och industriell tillverkning förkastade etablerade formella och kulturella hierarkier.

Från att ha sökt besvara 1960-talets trängande socioekonomiska frågor förkunnar hon, i samband med 1968:s politiska händelser, konstens oförmåga att påverka viktiga sociala problem och överger sin konstnärliga karriär. Istället vänder hon sig till sociologin och specialiserar sig på arbetsrätt och industriella arbetsprocesser. I detta fält, även i nära förbindelse med fackföreningsrörelsen, är hon verksam fram till sin död 1985.

Charlotte Posenenske (1930, Wiesbaden–1985, Frankfurt) var konstnär och sociolog.

Tack till Estate of Charlotte Posenenske och Galerie Mehdi Chouakri.

Danae Valenza

Fönstren blev till en glastrumma, 2020

HD Video, Stål, plexiglas

1963 drabbades jazzpianisten Mal Waldron av ett nästan dödligt sammanbrott som raderade hans minne och förmåga att spela piano. Han återfick långsamt sina färdigheter genom att lyssna på sina egna skivor och studera hela sin tidigare produktion. Världen återskapades genom hans eget skapande, det som plötsligt hade förpassats till historien återtog sakta sin plats, men samtidigt var det förstås också förändrat.

Fönstren blev till en glastrumma sammanflätar berättelsen om Waldron, konstnären och två pianister, var och en i olika stadier av att komma ihåg och glömma *All Alone*, titelspåret på Waldrons första skiva efter hans återhämtning. Valenza skapar här en komposition för minnesarbetet, kopplat till avlärn timer och omlärning. Finns det en produktiv plats i gränslandet mellan de två? Kan det spruckna betraktas som en öppning?

Verket består av en tvåkanalig videoinstallation och skulpturer i form av dörröppningar eller fönster. De skymmer sikten för filmerna, och i takt med att vi rör oss runt i rummet förändras hela tiden vårt utsnitt. På så vis skapas en kontrast till filmens intima situation där två kvinnor sitter ensamma i sina hem

och spelar piano. Som vittnen till dessa scener blir vi varse vår position, den som hela tiden påverkar vår horisont.

Med Felicia Neilsen och Sue Tenander.

Danae Valenza (f.1985, Adelaide) är konstnär verksam i Stockholm.

Birgitta Linhart

Jordankare förhindrar spänningar, 2007

Vit marmor

”Fundamentet bör vara gjuten betong

4 tum 4 balk väl förankrad så att

bärigheten blir maximal

Jordankare förhindrar spänningar”

Skulpturen är i vit marmor och föreställer en fisk som böjer sig bakåt i en omöjlig position. Ett uttryck för en tid med en massa krumbuktande för att fixa livet. Texten på fisken är en beskrivning av hur man gör en grund till ett hus, en metafor för längtan efter stabilitet och förankring.

Birgitta Linhart (f. 1971, Lansjärv) är konstnär verksam i Luleå.

Fathia Mohidin

WAVE, 2020

6-kanalsljud, durkmönstrad gumمیمatta, gummidoft, pilatesbollar

—

KIN, 2020

HD Video

Gymmets klassiska attribut – glansiga pilatesbollar, en gummidoftande matta – blir i Fathia Mohidins verk scenen för en reflektion över kroppar som rör sig tillsammans, i träning och i dans, från vardagsmotion till Detroits teknokultur och de fabrikslokaler där den växt fram.

Mohidin arbetar i en rad parallella medier och presenterar under Luleåbiennalen verket *WAVE* bestående av videon *KIN* och en omfattande ljud-installation i sex kanaler. Träning och kroppslig rörelse tar plats i ett tvetydigt spänningsförhållande mellan kontroll och frihet genom frågan om varför och för vems skull som vissa kroppar förväntas vara starka.

Mohidin undersöker hur berättelser om det förflutna skapas och gör med okonventionella medel en egen intervention i historieskrivningen: genom lyssnandet som en unik och undervärderad sensorisk förmåga och med myten som hävstång för att bryta upp den gängse uppfattningen om vad som är verk-

ligt och realistiskt. Om Detroit blivit en mytologisk plats i technons historia, säger det oss då något om hur vi kan använda myten som verktyg för att skapa en alternativ berättelse om oss själva?

Med Havremagasinetns historiska koppling till bruket av hästars kroppar som transportmedel framträder gymmet i *WAVE* som en komplex plats där gränserna för det mänskliga osäkras. Både arbete och styrka är här öppna begrepp som kan anta en ny innebörd av den plats de får i en helhetsberättelse, och hos Mohidin förenas de i rörelse – med rytmen repetition som ett sätt för människan att försättas i ett på samma gång magiskt och maskinellt tillstånd.

Fathia Mohidin (f.1985) är konstnär
född och verksam i Stockholm.

Ljudverket är gjort i samarbete med
Adele Kosman.

Beatrice Gibson

Deux Sœurs qui ne sont pas sœurs, 2019
16mm cinemascope överförd till HD Video

Två systrar som inte är systrar, två graviditeter, en tvåsitsig bil, en skönhetsdrottning, en pudel. Ett presidentval med resultatet att ännu en fascist satts till makten – den här gången i Brasilien. Ett kriminaldrama utan ett brott. *Deux sœurs qui ne sont pas sœurs* är ett drömskt utforskande av gemenskap, ansvar, fertilitet, etik och framtid.

Deux sœurs qui ne sont pas sœurs baseras på ett originalmanus skrivet av Gertrude Stein år 1929, just som fascismen i Europa började att vinna i styrka. Gibsons film i sin tur utspelar sig i Paris, nästan precis ett århundrade senare, i en tid av liknande samhällslig och politisk oro. Med en rollista bestående av nära vänner och för Gibson viktiga influenser – poeten Alice Notley, konstnärerna Adam Christensen och Ana Vaz, pedagogen Diocouda Diaoune m.fl. – understryker Gibson Gertrude Steins intresse för självbiografi och upprepning. Filmen utforskar feminismen inte endast som ämne utan även som metod. Både i form av fiktiv thriller och en yttring av kollektiv representation föreslår *Deux Sœurs* empatin och vänskapen som handlingsmedel i en alltmer turbulent samtid.

Musiken i filmen, som även den svarar mot repetitionen, upprepandet och dubbelheten som återfinns

i Gertrude Steins manus, är skriven av den brittiska kompositören Laurence Crane. *Deux Sœurs* är inspelad på 16mm-film av vännen och samarbetspartnern Ben Rivers.

Beatrice Gibson (f.1978) konstnär och filmskapare född och verksam i London.

Tack till LUX.

Tommy Tommie

Kan Sverige klara sig utan Norrbotten?, 1970–80
Digital fine art print

Tommy Tommies fotografier är hämtade från projektet *Kan Sverige klara sig utan Norrbotten?*, en ännu ej utgiven publikation med fotografier från 1970 och 1980-talets Norrbotten. Projektet syftade till att skapa en heltäckande bild av Norrbotten som samhälle. Här skildras fisket, midnattssolen, vårvintern, industrierna, proteströrelsen och kampen för arbete och mot utflyttningar till söder. Här finns också kulturlivet, teatrarna och folkbildningen representerade. Fotografierna är poetiskt komponerade i möten mellan porträtt och karga landskap, människor och industrier, folksamlingar och slagord. De är sprungna ur ett hos fotografen samhällsligt engagemang och en nyvunnen insikt om Norrbottens särart och centrum. Projektet var just på väg till tryckpressarna innan livets omständigheter kom emellan och stoppade utgivningen. Nu mer än 40 år senare är Luleåbiennalen stolta över att få presentera delar av detta episka verk.

Tommy Tommie tillhör en av Sveriges främsta fotografer. Han flyttade från Stockholm till Norrbotten i början av 1970-talet för att arbeta som lärare i fotografi på Kalix folkhögskola. Dessförinnan hade han bland annat arbetat med gruppen Bildaktivis-

terna i Stockholm, som skapade kollektiva mediala sammanslutningar och händelser för samhällelig aktion. Gruppen arbetade utifrån devisen om att sätta solidaritet och människovärde framför lönsamhet och att till allmänheten förmedla alternativ information som en motvikt till den borgerliga indoktrineringen. Som en direkt fortsättning på detta initiativ drog Tommy Tommie igång *Norrbottens bildgrupp*: ett kollektiv av fotografer, keramiker, tavelmålare, konststuderande, teckningslärare, förskollärare och journalister som gjorde utställningar i alla möjliga lokaler och tekniker. *Bildaktivisternas* tankegångar ekade också vidare i nya medieaktivistiska engagemang i Norrbotten. Tommy Tommie var bland annat delaktig i organiseringen av tidsskriften *Norrlandsbulletinen* som drog igång sin verksamhet 1971, med informationsgruppen för Norrlandsfrågor i Kalix som distributör. Tidsskriften ställde sig till förfogande för samhället och människor uppmanades att dokumentera sin omgivning genom bild och text. Ämnena kretsade kring kampen för arbete på hemorten, bibehållen service, att stoppa tvångsförflyttningar, och rätten till ett människovärdigt arbete.

Tommy Tommie (f.1941, Stockholm) är fotograf verksam i Töre.

Tack till Erik Viklund.

Storforsen

Storforsen är en fors med vattenfall belägen i Piteälven utmed länsväg 374 vid samhället Bredsel i Älvsbyns kommun. Med dess genomsnittliga vattenflöde på 250 m³/sek och fallhöjden 60 m, utgör den en av de största forsarna i Europa där sammanlagda längden på hela forsen, från start till slut, är 5 km. Forsområdet med sin strandskog har inrättats som ett naturreservat.

Invid Storforsen visar Luleåbiennalen i samarbete med Statens konstråd det platsspecifika verket *Lichen* av konstnären Ingrid Elsa Maria Ogenstedt.

Ingrid Elsa Maria Ogenstedt

Lichen, 2020

Aluminum, plywood, näver. Varierande mått

Ingrid Elsa Maria Ogenstedts skulpturserie *Lichen* tar plats med två skulpturer vid Luleå tekniska universitet, och en skulptur i Storforsens naturreservat. Med konstverkets olika material vill konstnären skapa en förbindelse mellan platserna och verkets tre olika delar och öppna vägar in i en berättelse.

Skulpturernas huvudmaterial är björknäver. Nävern, som blir stark och tålig när dess fibrer bryts på längden, har genom tiderna brukats för en rad ändamål i norra Sverige. Björk har också kopplats till magiska och helande krafter, bland annat som symbol för ny början och regeneration. Genom platsen och materialet skapar *Lichen* en väg för att ta del av en berättelse som väcker tankar om vår relation till jorden. Skulpturerna är varken träd eller varelser utan strukturer i rörelse med, mot och ifrån varandra. Verket anspelar på styrka, att växa och ta plats, historia och nya begynnelse.

Ingrid Elsa Maria Ogenstedt (f. 1982, Nacka) är konstnär verksam i Berlin.

Silverbuseet

Adress:

Torget, Arjeplog

Öppettider:

Mån-Fre 12-16

Lör 10-14

För öppettider under julhelgen
besök biennialens hemsida

Silverbuseets utställningar består av sju fasta utställningar inklusive museets grundare Einar Wallquists Doktorsgård. Över tre våningar berättas det om livet i en fjällkommun från tiden då inlandssens försvann till nutid. Kronan på verket är världens största samling av samiskt silver. Silverbuseet är Arjeplogs gemensamma minne.

Luleåbiennalen tar plats mitt i den permanenta samlingen med samtida konstverk som genom sina olika uttryck skapar ett möte och ett samtal med de omgivande samlingarna. Här visas verk i form av skulptur och video av tre konstnärer. De kastar ljus över "Museets" roll, som bärare av mening och historia, som plats för ordnande och hierarkiserande av kunskaper och erfarenheter, som institution inordnad i en kolonial ordning, och som plats för meningsfullt kollektivt utbyte. På Silverbuseet visas verk av konstnärerna Santiago Mostyn, Christian Nyampeta och Erik Thörnqvist.

Erik Thörnqvist

What is the sun called?, 2020

Print på MDF

—

Have you seen the sun?, 2020

Print på MDF

—

Eskulapsnok, 2019

Polyester, jesemonite, gips, betong,
stål, akryl, lack

—

Frobens hand, 2019

Gips, pigment

—

Sol, 2019

Majsstärkelse, akryl

—

Sampo, 2019

Stål, jesmonite, gips, akryl,
bronspulver, laseretsad björkfanér

Vad får oss att vilja skåda bortom stratosfären, gräva oss djupare ned i jordskorpan, programmera tekniker som tar oss bortom vår förståelse eller till och med låter oss förneka verkligheten?

Installationen *Sampo* tar avstamp i det metallurgiska översiktsverket *De re metallica* av Georgius Agricola, publicerad år 1556. Boken är ett av de

tidigaste redogöranden för gruvexploaterings olika stadier och bestod som den mest auktoritativa texten på ämnet i närmare 180 år efter dess utgivning. En avbildning av ett skillingmynt i formen av ett kugg-hjul från 1700-talet, utgrävt i Luleå, såväl som den Eskulapstav som förekommer på *De re metallicas* försättsblad ingår också i Thörnqvists skulptur som en slags symbolik över naturens, teknologins, mystikens och vetenskapens intima förbindelser.

Erik Thörnqvist (f.1994, Umeå) är konstnär verksam i Stockholm och Luleå.

Santiago Mostyn

Untitled (Leaf Slice);
Untitled (Leaf Stamp);
Untitled (Loop Stamp);
Untitled (Loop Stamp), 2014
Gips

Santiago Mostyn intresserar sig för gråzonen mellan personliga minnen och historiska narrativ, för hur det ena plötsligt kan bli det andra.

Mostyns skira och på samma gång kompakta gipsskulpturer kastar ljus över ett specifikt föremåls användbarhet, och vad det innebär att förstora ett verktyg i storlek från en relation med handen till ett med kroppen. I handen ligger mycket föga teoretiserad kunskap, och kanske särskilt i en konsthantverkarens händer. Objekten är förstoringar av batikstämplar, som i sitt originalutförande är i trä. Stämplarna har Mostyn fått av sin mor, som under 80-talet var verksam som textillärare i nyligen självständiga Zimbabwe.

Vad sker kulturellt i förskjutningen från originalen till dessa förstorade relikier? Plötsligt ter sig skulpturerna som kvarlevor – nästan som antika marmorskulpturer – men från en analog historia.

Santiago Mostyn (f.1981, San Francisco)
är konstnär verksam i Stockholm.

Christian Nyampeta

Det var vackert ibland, 2018
HD Video

Det var vackert ibland skildrar mötet mellan en oväntad grupp vänner som samlats för att se *I fetischmannens spår*, en av sex filmer gjorda av den svenska filmfotografen Sven Nykvist, i eller om Kongo mellan 1948 och 1952. Det dessa osannolika vänner har gemensamt är ett tidigare besök till Etnografiska museet i Stockholm, där ett arkiv av föremål som Sven Nykvists föräldrar samlat under sin tid som som missionärer i Kongo finns bevarat. De udda vännerna är politikern Yasser Arafat, den postkoloniala teoretikern Leela Gandhi, människorättsaktivisten Rigoberta Menchú, politikern Robert Mugabe, dramatikern Wole Soyinka, och Sveriges kronprinsessa Victoria. Även regissören Andrei Tarkovsky dyker upp, politikern Winnie Mandela har något på hjärtat och ryktet går att den fjortonde Dalai Laman finns i närheten.

Christian Nyampeta (f.1981, Kigali)
är konstnär och organisatör verksam
i New York.

Välkommaskolan

Adress:

Puoitakvägen 1, Malmberget

Öppettider:

Tor 13-19

Lör 12-16

För öppettider under julhelgen
besök biennialens hemsida

Välkommaskolan är en gymnasieskola i Malmberget, Gällivare kommun, som sedan **2010** är en del av Lapplands gymnasium. Skolan invigdes på **1960**-talet och är en för tiden typisk tegelbyggnad. Skolan rymmer en befintlig konstsamling, bland annat en mosaik utförd av Lars Gezelius. Den inhyste också ett bibliotek varav viss verksamhet kommer att fortlöpa på platsen under utställningsperioden. Skolan, som nu evakuerats och så småningom ska rivas till förmån för fortsatt gruvbrytning, har läsåret **2020/2021** ersätts av gymnasiet i det nybyggda Kunskapshuset i Gällivare centrum. På Välkommaskolan visas delar av samarbetet med Statens konstråd, Vävda sånger, i en grupputställning med totalt sex konstnärer. Här visas också den turnerande fotografi-utställningen *Svärta* i samarbete med Norrbottens museum.

Deltagare: Linnea Axelsson, Giorgi Gago Gagoshidze, Aage Gaup, Thomas Hämén, Kapwani Kiwanga, Hanna Ljungh & Mattias Hållsten, Sofia Restorp, Svärta (Yngve Baum, Jean Hermanson, Odd Uhrbom) och det lokala scenprogrammet deKonstruktion av Pernilla Fagerlönn och Miriam Vikman samt byggnadsanknutna verk av Lars Gezelius (f.1924), Bengt Liljedahl (f.1932) Dan Lestander (f.1959) och John Thorgren (1918–2000).

Kapwani Kiwanga

Positive-Negative (morphology), 2018/2020
Grop på Välkommaskolans gård och dess jord

—
Implements, 2018/2020
Verktyg i keramik, glasyr med aska

—
Fire & Fallow, 2018/2020
Ritual, kakel i keramik, glasyr med aska

Kapwani Kiwangas praktik fokuserar på komplexa frågor kring pågående och historiska förlopp av kolonisering och arvet dessa lämnar efter sig. En grop grävs på Välkommaskolans mark och dess jord flyttas in i byggnaden. Utställningens besökare uppmanas att föra tillbaka jorden till gropan, en hink i taget. Genom en direkt fysisk kontakt med verket framhävs gärningen att ge och ge tillbaka. Efter Kiwangas ingrepp kommer ett annat ärr-liknande spår – utöver den grop som öppnat sig till följd av gruvbrytningen – bli kvar i marken och påminna om utbytet som pågick under Välkommaskolans sista månader på Malmberget. Som ett preliminärt sammanhang för sin installation, har Kiwanga bjudit in en grupp lokala kulturtövare att samlas runt en eld på skolans gård för att utbyta kunskaper och idéer om frågor kring dekolonisering och egendom i relation till naturexploatering.

Sammankomsten uppmanar till aktivt lyssnande och understryker berättandets avgörande roll i överföringen av kunskap. Askan från elden blir till beståndsdel i den glasyr som ska täcka de keramikobjekt som besökarna uppmanas att använda för att återbörda skolans jord. Orden som yttrats kommer symboliskt att ingjutas i akten var gång objekten används.

Nursery, 2015

Fjällkvanne (*Angelica archangelica*),
Vinruta (*Ruta Graveolens*), Rölrika (*Achillea millefolium*), Småborre (*Agrimonia eupatoria*),
trä, muntliga berättelser

Kapwani Kiwanga intresserar sig för växter och de magiska egenskaper som de tillskrivits, särskilt i motståndsrörelser. Konstnären presenterar här en samling växtarter som har spelat en avgörande politisk, social, religiös eller ekonomisk roll, för särskilda individer såväl som för hela samhällen under olika skeden i historien och från flera olika delar av världen. Kiwanga ger växterna röst och bereder plats för dem i den förhärskande historieskrivningen.

Kapwani Kiwanga (f.1978, Hamilton) är
konstnär verksam i Paris.

Som en del av Vävda sånger,
i samarbete med Statens konstråd.

Aage Gaup

*Lihkuhisvouhta; Lihkku; Biegg-oimmoš;
Biegg-oimmoš; Baháadahkki, 2018*
Trä

Bearráigeahčči, Báhtareaddjit, Boddu, 2018
Kolteckning på målat trä

Del av installationen *Dološ giella – odda hápmi
ja báhtareaddjit* (Gammelt språk – ny form og
flyktninger)

—
Johtin / Reisen, 1989
Trä, rot, renskinn

Aage Gaup har varit verksam som konstnär och scenograf sedan det tidiga 70-talet. Gaup var medlem av den legendariska Masi-gruppen vilken var föregångare till det Samiska konstnärsförbundet som bildades 1979, som sedermera etablerade Sámi Dáiddaguovddáš år 1986. På Välkommaskolan visas en serie verk Gaup gjorde särskilt för utställningen *Gammelt språk – nya former och flyktningar, 2018*, på Sámi Dáiddaguovddáš [Samiskt centrum för samtidskonst] i Karasjok, Norge. I installationen, som utgörs av stora träskulpturer, manifesterar Gaup sitt intresse för ett visuellt språk, som till exempel hittas bland symbolerna på Nájdnas trummor. Symbolerna

har antagit en tredimensionell form och språket utgör en fjärde dimension.

Kolteckningarna baserar sig på teckningar Aage Gaup fann då han städade ur sin mors dödsbo. Teckningarna illustrerar moderns och Gaups flykt till Áiterohtu under Andra världskriget, där Gaups morföräldrar bodde i sina kåtor. Tyskarna hann dock ikapp mor och son och de tvångsdeporterades till södra Norge. De små teckningarna fanns på baksidan av några julkort och på ett kalenderblad, som flyktiga bevis över ett gömt trauma.

Aage Gaup (f.1943, Børselv) är konstnär och scenograf verksam i Karasjok

Tack till RiddoDuottarMuseat.

Som en del av Vävda sånger,
i samarbete med Statens konstråd.

Sofia Restorp

Down the Hallway, 2020

Buckled Up, 2020

Shelter, 2020

Settled Stare, 2020

Färgpenna på papper

I Sofia Restorps bildvärld möts man av en parallell verklighet. Tiden är icke linjär och färgvalen är expressiva, i bilderna blir vardagsobjekt till kärl för föreställningar, känslor och personligheter. I Restorps nya serie teckningar präglas bildrummet av ett trångt, nästan klaustrofobiskt perspektiv som omsluter symboltunga skeenden. Ett trafikljus gula lampa blir till ett brännande ljus som fryser tiden. I en annan bild följer man en morots kamp mot det säkerhetsbälte som välvilligt tvingat ned den mot en skärbräda. Skalförskjutningar ger objekten ny karaktär och förändrar deras inbördes relationer.

I verken, som är gjorda med färgpennor på papper, är en emotionell ambivalens återkommande, likaså känslan av otålig väntan på en oklar framtid. Ett porträtt av ett känslomässigt tillstånd konstnären delat med människor, lokalt och globalt, det här året.

Bilderna blir till poetiska analyser av ett samhällstillstånd, samtidigt som de är porträtt av Restorps personliga inre värld där samtidens rena

absurditeter behandlas med en känslighet som ibland gränsar till ursinne.

Teckningarna är tillkomna under konstnärens tillfälliga flytt från London till Gällivare sommaren 2020. Från en världsmetropol som satts på paus på ett sätt som tidigare inte upplevts till ett samhälle som befinner sig i en mellanperiod där det nya, på ett sällsynt konkret sätt, håller på att ersätta det gamla.

Sofia Restorp (f.1986, Nora) är konstnär verksam i London.

Thomas Hämén

Still life 2020, 2020

Testkammare för accelererad åldring,
Welwitschia mirabilis

Welwitschia Mirabilis, ofta kallad "the toughest plant on earth", växer vanligtvis i Namiböknens där den kan överleva flera år av extrem torka och leva så länge som 5000 år. I Thomas Hämén's skulptur *Still life 2020* låter konstnären en planta av arten leva inuti en Accelerated Ageing Chamber, en industriell maskin som använder strålning, värme och fukt för att påskynda åldrandet av det man placerar i den. Denna i många avseenden fungerande tidsmaskin skulle vara förödande för en människokropp, men den miljö som uppstår i kammaren påminner likväl om Namiböknens utomjordliga klimat, om än i en förstärkt form. Under den tid som konstverket är påslaget reser växten 40 år in i sin egen framtid. I och med öknarnas utbredning till följd av mänskliga industri-ers ackumulerade inverkan på atmosfären, är Welwitschi-ans hemmiljö en modell för hur många landskap världen över en dag kommer att se ut. Verket blir i ljuset av denna verklighet både en dikt i stillebenform om tidens relativa verkan och ett hemmagjort experiment som vill svara på den brännande frågan om det finns liv som kan frodas i en framtida värld som vi har förbrukat.

Thomas Hämén (f.1987, Luleå)
är konstnär verksam i London och Luleå.

Svärta: Svenska fotografer i den tunga industrin, 1968-74

Med Yngve Baum, Jean Hermanson och
Odd Uhrbom

Som en utställning i utställningen presenterar Norrbottens museum *Svärta: Svenska fotografer i den tunga industrin, 1968-74* i en av Värmaskolans salar.

I ett och samma land, i samma tid, riktades tre blickar – Yngve Baums (1945-2016), Jean Hermansons (1938-2012) och Odd Uhrboms (f.1941) – mot samma sociala verklighet, nämligen arbetet i gruvor, varv och tung verkstadsindustri. Denna gemensamma iakttagelse, som tycks lyda reglerna för det antika dramat, fångar ett skede av rik dialog mellan vårt samhälles historia och den om fotografin. Det var företrädesvis i svart och vitt som sextio- och sjuttiotalen tecknade något som ännu inte gick under benämningen "dokumentärfotografi", men som överskred fotojournalistikens konvention för att hantera "bakgrundsämnen".

Utan att samverka har dessa tre undersökande fotografer, som vittnar, lika mycket som de implicit fördömer, lyckats fånga porträtt, inlämnande studier av dessa arbetare som de mötte. Som de accepterades av och vars hårda dagliga jobb de beskrev. De gav varje ansikte en individualitet, tilldelade varje arbetare, tidigare kollektivt betraktade som

"arbetskraft", en unik identitet. Ett halvt sekel senare fortsätter dessa ansikten, dessa blickar, att ifrågasätta oss.

Vid sidan av fotografierna innehåller utställningen också arkivmaterial och korrespondens från 1969 års gruvstrejk som inleddes i Leveäniemigruvan i Svappavaara. Strejken spred sig med en löpelds hastighet. På fredagen var 4800 gruvarbetare i strejk – i Svappavaara, Kiruna och Malmberget. Uppslutningen var i det närmaste total. Och det hela ägde rum vid sidan av fackförbundet. Strejken var vild, en sällsynthet i samförståndets Sverige. Och skulle pågå i tre månader. Odd Uhrboms och Sara Lidmans bok *Gruva* hjälpte till att gjuta mod i de strejkande gruvarbetarna. (Boken räknas idag till och med som en utlösande faktor.) I lyckönskningstelegram från hela världen manifesterades en internationell solidaritet med gruvarbetarna.

Yngve Baum (1945-2016), Jean Hermanson
(1938-2012) och Odd Uhrbom (f.1941)

Utställningen är producerad av Landskrona
Foto med Christian Caujolle som curator.
Den har tidigare visats på Arbetets museum i
Norrköping och Norrbottens museum i Luleå.

Giorgi Gago Gagoshidze

The Invisible Hand of My Father, 2019

HD Video

I *The Invisible Hand of My Father* porträtterar Giorgi Gago Gagoshidze sin far och dennes högra hand: Fadern tillhörde den våg av migranter som efter Sovjetunionens fall sökte arbete i västeuropeiska länder. Som byggarbetare spelade handen en avgörande roll för hans ekonomiska och sociala liv, och försörjde hans familj under det decennium som han arbetade i Europa. Filmen utspelar sig i en förändrad tillvaro; efter en arbetsplatsolycka 2008 i vilken fadern förlorade sin hand i en cementblandare. Som en följd av olyckan återvände han och bosatte sig i familjens sommarstuga i Racha. Där lever han ett stillsamt liv möjliggjort av en portugisisk invalidpension. Handen svävar som en ande över hans tillvaro i Kaukasus storslagna omgivningar, den påminner oss om premissen för livet i bergen och det faktum att olyckan ägde rum "i rätt tid": Just innan den globala marknadens "osynliga hand" förlorade sitt grepp. Handen görs till en symbol för skiftande ekonomiska landskap – en protes med vilken det inte går att skapa sig en meningsfull relation.

Giorgi Gago Gagoshidze (f.1983, Kutaisi)
är konstnär verksam i Berlin.

Linnea Axelsson

Välkommaskolan, 2020

Ett Hörspel för två röster

Den ena

Vad var det som hände här?

Den andra

Här?

Den ena

Här

Den andra

Här har det hänt mycket

Välkommaskolan är ett spel för två kvinnoröster. De talar om en skola som håller på att rivas och en sjö där man av respekt ska förbli tyst. Tillsammans rör de sig runt frågor om vad människor gör mot jorden och varandra.

Linnea Axelsson (f.1980, Porjus) är poet,
författare och konstvetare verksam i Stockholm.

För speltillfällen besök biennalens hemsida.
Som en del av Vävda sånger,
i samarbete med Statens konstråd.

Hanna Ljungh & Mattias Hållsten

Seismisk händelse, 2017 (Bearbetad 2020)
Flerkanalig ljudinstallation och performance

Sten, mark, jord, land och berg och förhållandet mellan material och det mänskliga är något som konstnären Hanna Ljungh arbetat med under en lång tid. *Seismisk händelse* är en poetisk betraktelse och en analogi över den mänskliga och geologiska tiden. Människans förgänglighet står i kontrast till det vi betraktar som det närmast eviga berget. Titeln anspelar på de skalv som orsakas av människans ingrepp i berget vid malmbyggnad. De oplanerade eller spontana skalv som uppstår då berget holkas ur.

I verket läser Hanna Ljungh upp rapporter om seismiska händelser i Malmberget. Det är korta beskrivningar av vad som inträffat och var det skett geografiskt både ovan och under jord. Ljungh läser upp händelserna, en i taget, för att sedan i samarbete med Mattias Hållsten bearbeta ljudet och skapa en ljudbild som består av långsamma vibrationer och muller. Genom läsningen filtreras de seismiska händelserna via Ljunghs röst för att åter ta formen av de skalv som de beskriver.

Dessa seismiska händelser har en egen poetik och ett säreget glimmer. De är konglomerat av vardagslivets praktiska vaghet och exakt uppmätta tal. Dessa siffror anger förändringar i bergets materia,

som legat orörd i kanske en miljard år, för att sedan föra in dem i vår tideräkning som en händelse en tisdag i januari strax före tre. I ljudverket rör sig konstnärerna mellan adresser och platser i Malmberget varav vissa finns kvar och andra är historia. I rörelsen utförs ett slags cirkelresonemang med reflektioner om håll, tid, skakningar, tomrum och händelser i det tomma; om bergets fantomsmärtor och om tomrummets materialitet.

Hanna Ljungh (f.1974, Washington DC)
är konstnär verksam i Stockholm.

Mattias Hållsten (f.1997) är ljudkonstnär
född och verksam i Stockholm.

Som en del av Vävdas sånger,
i samarbete med Statens konstråd.

deKonstruktion

Ett scenprogram organiserat av
Pernilla Fagerlönn och Miriam Vikman

I Välkommaskolans aula skapas en scen för panelsamtal, föreläsningar, musik och andra scenhändelser med konstnärer och kulturarbetare från Malmberget och Gällivare. Tillsammans reflekterar de effekterna av omvandlingar, förvandlingar och omförhandlingar av den lokala tillvaron, och hur man ska kunna få fatt i och återta allt det som riskerar att suddas ut i processerna av en plats försvinnande. Programmet kommer också att fokusera på hur det kollektivt går att bidra till att hålla Malmbergets historia vid liv, hur man läker och skapar nya minnesmärken i tillvaron.

För programtillfällen besök biennialens hemsida.

Som en del av Vädda sånger,
i samarbete med Statens konstråd.

Nattfestivalen

Adress:
Korpilombolo kyrka

Nattfestivalen startade **2005** och är en hyllning till natten. Då lyser lilla Korpilombolo som en pärla i polarnatten, medan nattens tankar utvecklas genom poesi, musik, filosofi och konst. Festivalen infaller varje år **1-13** december, och arrangeras av Korpilombolo kulturförening, en ideell förening som verkar för att skapa en levande kultur i lokalsamhället. Kulturföreningen huserar i sitt eget kulturhus och driver förutom nattfestivalen också lunchrestaurang, månatliga konstutställningar, kurser och utbildningar. Det är en viktig lokal mötesplats som också bidrar till att skapa en bra levnadsmiljö genom att till exempel hjälpa till med gräsklippning, snöskottning och annat.

Luleåbiennalen deltar under nattfestivalen med dramatikern Marcus Öhrns nyproducerade verket *Bikt*, uppfört i samarbete med poeten David Värynen.

Markus Öhrn

Bikt, 2020

Den performativa installationen *Bikt* av Markus Öhrn kretsar kring äldre generationers tornedalskvinnor och deras vittnesmål. Under sommaren **2020** genomförde poeten David Värynen djupintervjuer med nio kvinnor födda **1940-1950** om deras upplevelser av att växa upp som kvinna i Tornedalen och hur det har format dem som människor. De transkriberade samtalen har bearbetats till ett manus som ligger till grund för installationen. I formen av en stämningsfull ritual i kyrkorummet, ljussatt av levande ljus och tonsatt med nyskriven orgelmusik som spelas live av kompositören Arno Waschk, framför nio äldre män från Tornedalen verkets text. *Bikt* pågår i fyra timmars tid i vintermörker och tar under **2020-2021** plats i olika kyrkor runt om i Norrbotten, publiken kan komma och gå som den vill. Premiären genomförs i Korpilombolo kyrka, som en del av decembers nattfestival.

Markus Öhrn (f. **1972**, Niskanpää) är konstnär och teaterregissör verksam i Tornedalen.

För speltillfällen besök biennalens hemsida.

RADIO 65.22

Luleåbiennialens digitala radio

Radio 65.22 är ett auditivt tvärsnitt av biennialens tema och innehåll som förstärker och tillgängliggör skrivna texter, gestaltade situationer och konstnärliga röster. Radio 65.22 möjliggör också för dig som inte kan uppleva Luleåbiennialen på plats i Norrbotten att ta del av valda delar av årets aktiviteter.

Det finns ingen enda enhet som utgör "radion", snarare finns en multitud av olika slags radio.

Radiofonin är en heterogen domän, både i form av dess apparatur, praktik, gestalt och utopier. Vi vill skriva in oss i en experimentell och utforskande radiotradition där själva mediet blir en plattform för vår idé om radio och dess förmåga att skildra och avspegla vår omvärld. Radio 65.22 får till uppgift att på ytterligare sätt berätta om verkligheten, som kanske inte är möjligt genom bilden eller texten.

Det material som presenteras är både en annan ingång till biennialens konstverk och aktiviteter och på samma gång radioprogram i sin egen rätt. Här byggs ett digitalt ljud-arkiv över Luleåbiennialen som sådan, som tar sin början i 2019 års slutkonferens, *Konst i mörka tider*, via 2020 års biennial och framåt.

www.luleabiennial.se/sv/radio

PLATSENS ANDE

Ett turnérande litteratursamtal om språk och plats organiserat av Kerstin Wixe

Vad betyder det platsspecifika berättandet idag? Vad gör Norrbottens landskap unikt i litteraturen? Kan vi förstå skrivande praktiker på nya sätt genom att placera oss i dess miljöer? Under ledning av kulturjournalisten och författaren Kerstin Wixe söker vi upp platser som varit avgörande för en författares berättelser eller bär berättelsens historia.

Kerstin Wixe möter Lars Gyllenhaal i Karlsvik, Elin Anna Labba vid Laponiaporten i Porjus och David Väyrynen i Malmfälten. Genom att låta samtal ta plats i dessa miljöer närmar vi oss skrivandets rötter och bilder i ett konkret möte, som borgar för en typ av realism som bottnar i det platsspecifika, grundat i marken, historien och de mänskliga relationerna på platsen.

LULU-JOURNALEN

Lulu är hur Luleå benämndes i skrift första gången 1327, ett namn med samiskt ursprung som kan uttydas "östligt vatten". Det har fått ge namnet till Luleåbiennialens journal vars första nummer gavs ut i samband med Luleåbiennialen 2018. I fyra nummer ges läsarna genom text, bild och film olika ingångar till biennialens tematik kring realismens giltighet idag. Lulu-journalen görs av biennialens konstnärliga ledare och inbjudna gästredaktörer. Tidningen

publiceras på biennalens hemsida och går att ladda ner för utskrift.

www.luleabiennial.se/sv/journalen

TEAM

Konstnärliga ledare: Emily Fahlén & Asrin Haidari

Curatorer: Karin Bähler Lavér, Emily Fahlén & Asrin Haidari

Producenter: Olle Arbman, Malin Hüber

Tekniker: Thomas Bush, Thomas Hämén,

Kalle Nordström, Pontus Strähle

Grafisk Form: Aron Kullander-Östling &

Stina Löfgren

Assistenten: Tal Gilad, Vera Kavaleuskaya

Ljusdesigner Välkommaskolan: Maja Lindström

Verksamhetsutvecklare Konstfrämjandet

Norrbotten: Maria Ragnestam

Textförfattare: Karin Bähler Lavér, Emily Fahlén,

Asrin Haidari, Edi Muka och Benjamin Wagner

Översättare: Kristian Vistrup Madsen

SAMARBETSPARTNERS

Arjeplogs konstförening, Diös Vita Duvan,

Filmform, Galleri syster, Gällivare kommun,

Gällivare museum, Havremagasinet länskonsthall,

IASPIS, KKV Luleå, Korpilombolo Nattfestival,

Ljudbang, LTU, Luleå konsthall,

Norrbottens museum, Resurscentrum för konst

Norrbotten, Silvermuseet, Statens konstråd,

Swedish Lapland AiR, Teaterhögskolan i Luleå,
Umeå Konsthögskola.

TACK TILL

Agentur, Blackis Svartöstan, Margaretha Bähler
Lavér, Kristoffer Dolmen, Sara Edström, Ege Carpets,
Genelec, Ulf Friberg, Markus Gustafsson,
Petter Hallén, Hanna Isaksson, Stefan Jonsson,
Jiab Hyrcenter Gällivare, Kalles Bud, Kilen Art
Group, Staffan Lamm, Birgitta Lindström, Medicin-
historiska museet, Michele Masucci, Nova Stage
Gällivare, Paulina Sokolow, Maria Udén, Dag Udén,
David Väyrynen, Kerstin Wixe, Wange skog
Gällivare, Navid Zanjani, XL BYGG Luleå/Gällivare.

MED STÖD AV

Luleå kommun, Kulturrådet, Region Norrbotten,
Saha, Nordisk Kulturfond, Sparbanken Nord.

Konstfrämjandet

LULEÅ KOMMUN

Statens
konstråd

NORDISK
KULTURFOND

KULTURRÅDET

Dimen Abdulla (s.58), Linnea Axelsson (s.101),
Chto Delat? (s.17), Elisabete Finger &
Manuela Eichner (s.63), Giorgi Gago
Gagoshidze (s.100), Aage Gaup (s.36,93),
Apostolos Georgiou (s.30), Beatrice Gibson (s.75),
Maria W Horn (s.53), Thomas Hämén (s.97),
Susanna Jablonski (s.23,49,66), Ingela Johansson (s.19),
Kapwani Kiwanga (s.91), Birgitta Linhart (s.72),
Hanna Ljungh & Mattias Hållsten (s.102),
Fathia Mohidin (s.73), Santiago Mostyn (s.86),
Christian Nyampeta (s.87), Ingrid Elsa Maria
Ogenstedt (s.62,81), Didem Pekün med KHORA (s.37),
Charlotte Posenenske (s.21,68), Sofia Restorp (s.95),
Iris Smeds (s.32), Augusta Strömberg (s.47),
Isak Sundström (s.24), Svärta (Yngve Baum,
Jean Hermanson, Odd Uhrbom) (s.98),
Erik Thörnqvist (s.40,43,84), Cara Tolmie (s.23),
Tommy Tommie (s.26,77), Danae Valenza (s.70),
Ana Vaz (s.50), Peter Weiss & Hans Nordenström (s.39),
Mats Wikström (s.34), Måns Wrangé (s.28),
Markus Öhrn (s.107)